

glasilo

vrhovnega sveta

leto XCI maj–avgust 2010

407

Pascual Chávez

**»Zasmili so se mu,
ker so bili kakor ovce, ki nimajo pastirja,
in jih je začel učiti mnogo stvari« (Mr 6,34)**

**SALEZIJANSKA
MLADINSKA PASTORALA**

Pascual Chávez V.

»Zasmili so se mu, ker so bili kakor ovce, ki nimajo pastirja,
in jih je začel učiti mnogo stvari« (Mr 6,34)

Salezijanska mladinska pastorala

GVS 407

Naslov izvirnika

«E si commosse per loro, perché erano come pecore senza pastore,
e si mise a insegnare loro molte cose» (Mc 6,34)

La pastorale giovanile salesiana

v: Atti del Consiglio Generale (Glasilo vrhovnega sveta)

letu XCI, maj–avgust 2010, št. 407

Atti del Consiglio Generale je uradni organ animacije
in obveščanja za salezijansko družbo

Prevedel: prof. Stane Okorn SDB

Uredil: Marjan Lamovšek SDB

Računalniški prelom: Marko Suhoveršnik SDB

Izdal in razmnožil: Salezijanski inšpektorat, Ljubljana

Namesto rokopisa za člane salezijanske družbe

Ljubljana, 2010

Pascual Chávez

»Zasmili so se mu,
ker so bili kakor ovce, ki nimajo pastirja,
in jih je začel učiti mnogo stvari« (Mr 6,34)

SALEZIJANSKA MLADINSKA PASTORALA

Predragi sobratje!

Spet se hočem malo pogovoriti z vami in vam zaželeli bogat čas milosti ob prazniku vstajenja Gospoda Jezusa, ki je s svojo velikonočno skrivnostjo napolnil zgodovino z veseljem in upanjem. In mi smo za to priče. To je naš poklic in poslanstvo: hoditi »z mladimi, da jih pripeljemo k vstalemu Gospodu, da bi v njem odkrili glavni smisel lastnega življenja in rasli kot novi ljudje« (K 34).

V zadnji številki GVS (št. 406) sem vam predstavil vezilo za leto 2010. Kmalu zatem sem vam znova pisal, da bi vas spodbudil k solidarnosti z našimi sobrati na Haitiju. Po svojem obisku med tem preizkušanim ljudstvom sem vam ponovno pisal in vas seznanil s svojo izkušnjo in oceno razmer ter pokazal vsem načrt obnove. Ponovno se vam zahvaljujem za velikodušen odgovor, s katerim so pristopile vse inšpektorije, in za številne pobude zavodov in ustanov, ki so pritegnile vzgojne skupnosti, da bi sodelovali z Božjo previdnostjo in pomagali haitijskemu ljudstvu, kako bi vstalo iz ruševin in kot novi možje in nove žene vstali k novemu življenju.

Seveda je bilo še več drugih pomembnih in pomenljivih dogodkov, kot recimo združenje argentinskih inšpektorij 31. januarja 2010, a ne bom razmišljal o teh stvareh, saj pridejo informacije ANS-e točno in hitro do vseh.

Pač pa preidem takoj na predstavitev tega pisma. Po svojem literarnem slogu se popolnoma razlikuje od zadnjih treh (tisto ob 150-letnici ustanovitve družbe – GVS 404 in tisto ob stoletnici Ruove smrti – GVS 405 in pismo o vezilu o evangelizaciji – GVS 406), je pa toliko ali bolj pomembno od onih. Najprej zato, ker se zelo tiče našega poslanstva, ki, ka-

kor pravi 3. člen konstitucij, »daje vsemu našemu življenju čisto določen pečat, opredeljuje nalogo, ki jo imamo v Cerкви, in določa naše mesto med drugimi redovnimi družinami«. Predvsem pa, ker v poslušnosti tistemu, kar zahteva 26. VZ, delamo naprej za ponovni razmislek o naši pastoralni.

Mnenja sem, da bo razmišljanje, ki ga opravljajo na UPS-u in v drugih študijskih centrih naše družbe, v tej moji predstavitvi salezijanske mladinske pastore našlo svojo oporno točko. V pismu namreč zbiram, *kaj se dela v družbi in kako bi morali delati v salezijanski mladinski pastore*. Rad bi pa pomagal, da bi razumeli *zakaj*

Svetopisemski navedek, ki sem ga izbral za uvod v to pismo, se mi zdi kar dovolj zgovoren. V primerjavi z znanim odlomkom iz 10. poglavja Janezovega evangelija, kjer se Jezus predstavi kot dobri pastir, pa imamo pri Marku 6,30–44 konkreten prikaz Kristusove misli, srca in pastoralnih prijemov.

Ko je gledal na to ogromno množico, ki ga je pričakovala, pravi evangelist, »so se mu zasmilili, ker so bile kakor ovce brez pastirja, in jih je začel učiti mnogo stvari«.

Njegova ganjenost dobrega pastirja se je pokazala predvsem v tem, da »jih je začel učiti mnogo stvari«, šele potem je pomnožil kruh in nasitil vso to množico.

To pomeni, da je prva reakcija ob pastoralni ganjenosti bilo poučevanje evangelija, kar je bilo neločljivo od njegovega prizadevanja, da bi potešil osnovne potrebe ljudi, kot je hrana.

Skušam vam podati celostno in jasno vizijo na trenutno stanje salezijanske mladinske pastore. Takoj na začetku vam povem, da bi to besedilo moralo biti predmet preučevanja s strani inšpektorjev, inšpektorialnih svetov, ravnateljev in tistih v dobi oblikovanja. Imam vtis, da pastoralni vzorec v naši družbi ni do kraja poznan in še manj sprejet celo v najbolj dinamičnih inšpektorijah in pri najbolj gorečih pastoralnih delavcih. Prepričan sem, da bi bilo treba vzdigniti pravo »kulturno revolucijo« v družbi, ki bi bila hkrati prava »obrnitev« k mladim. Želim si torej, da bi predstavitev naše salezijanske mladinske pastore brali z Jezusovim pogledom, ki nas uči, da gledamo to, česar ne vidijo niti tisti, ki ga iščejo, se pravi zapuščenost, pomanjkanje voditeljev, v čemer živi današnja mladina. Tako bo postalo naše vzgojno-pastoralno delovanje odkrivanje Boga, razodevanje, da »je Bog ljubezen«.

1. DELO NAŠE DRUŽBE PRI RAZVOJU SALEZIJANSKE MLADINSKE PATORALE PO 2. VATIKANSKEM CERKVENEM ZBORU

Salezijansko vzgojno in katehetsko delovanje se je oblikovalo po vzoru valdoškega oratorija, znotraj katerega se je kot odgovor na potrebe mladih razvil dom za stanovanje mladih brez družine ali daleč od njihovih družin, obrtne šole, da so se naučili delati, in šola za tiste fante, ki bi lahko dokončali gimnazijo ali tehnično srednjo šolo.

Vodenje teh ustanov je bilo zaupano nekaterim osebam, ki so pomenile srčiko skupnosti: ravnatelju, središču edinosti, in voditelju skupnosti z vzgojno-pastoralno nalogo; prefektu, prvemu ravnateljevemu sodelavcu in odgovornemu za upravo; svétniku, odgovornemu za disciplino ter šolske in organizacijske zadeve; katehetu, ki je skrbel za verski vidik, katehetsko izobraževanje, skupine ... Ta vzorec je vodil razvoj vzgojnih ustanov družbe in je bil opredeljen v konstitucijah in pravilnikih vse do leta 1972.

V zadnjih petdesetih letih se je začutila potreba, da bi prilagodili ta vzorec novim družbenim razmeram. Začeli so razmišljati in prenavljati vzgojno-pastoralno prakso, ki nas je privedla do sedaj veljavnega pastoralnega vzorca.

1.1 Dolga pot

1.1.1 Prvi koraki: Od 19. VZ (1965) do 21. VZ (1978)

19. VZ pomeni prvo dejanje skupnostne zavesti v družbi glede sprememb, ki so jo uvajali na mladinskem področju, in glede na zahtevo, da bi preoblikovali tradicionalno vzgojno-pastoralno prakso. Začeli so z nekaterimi delnimi spremembami, predvsem pa so skušali prenoviti osrednje strukture animacije in vodenja, ki bi bolje ustrezale novim razmeram, pa vendar ostale zveste izvirni zasnovi.¹

Do tega trenutka so bile strukture animacije in vodenja razdeljene po glavnih področjih dejavnosti: en svetovalec vrhovnega sveta je bil odgovoren za šolo, drugi za poklicno izobraževanje, katehet je urejal animacijo z verskega vidika in vidika krščanske vzgoje ... 19. VZ je sprejel *ad*

¹ Dokument 19. VZ: »Strukture družbe«, GVS 244, januar 1966, str. 17–47.

experimentum do naslednjega vrhovnega zbora zgradbo animacije na svetovni ravni, ki kaže bolj enotno gledanje na salezijansko pastoralo, in je postavil svetovalca za mladinsko pastoralo, ki je odgovoren za animacijo na vseh področjih salezijanske pastorale v različnih ustanovah.² Na inšpektorialni ravni pa se temu ustrezno postavijo inšpektorialni delegati za različne dejavnosti z nalogo preučevanja, razvoja, organizacije in usklajevanja.

Glede vsebin mladinske pastoralne je zbor predstavil samo nekatere prioritete: oratorij, ki naj se ustrezno posodobi in preuredi ..., da bo lahko pritegnil večje število mladih z najrazličnejšimi ustanovami (mladinski centri, klubi, razna združenja, tečaji, večerne šole).³ Izdelal je poseben dokument za poklicne (obrtne) šole in zahteval od inšpektorij, da »ustanovijo komisijo za vzgojo mladih delavcev z nalogami preučevanja, dokumentacije in svetovanja v službi zavodov«.⁴ Na osrednji ravni je pod vodstvom svetovalca za mladinsko pastoralo ustanovil osrednjo komisijo za vzgojo mladih delavcev.

20. VZ (PVZ) je v svojem prizadevanju, da bi ponovno razmislil o življenju in poslanstvu družbe, na novo opredelil salezijansko poslanstvo in njegove naslovnike, ko je poudaril »absolutno prioriteto mladinske pastorale«,⁵ predstavil temeljne pastoralne drže, ki morajo voditi salezijance pri njihovem pastoralnem delu⁶, in spodbujal, naj odprejo salezijansko navzočnost v prid novim potrebam mladih z »novimi navzočnostmi«, ki naj razširijo obzorja pastoralnega delovanja v že obstoječih tradicionalnih ustanovah.⁷ Hkrati pa je poudaril novo strukturo osrednje animacije MP, ko jo je vključil v konstitucije.⁸

² »Vrhovni zbor je imel za primerno, da enemu samemu svetovalcu zaupa vso mladinsko in župnijsko pastoralo zaradi njihovih tesnih medsebojnih stikov. Odgovorni svetovalec bo skrbel za splošno formacijo z verskega, moralnega in intelektualnega vidika v vseh salezijanskih zavodih (oratoriji, konvikti, eksternati, zavodi za notranje gojence, mladinski centri, krožki, družbe, različna mladinska združenja), razen pristojnosti inšpektorjev in sodelovanja svetovalca, ki je odgovoren za skupine inšpektorij, kar se tiče čisto krajevnih zadev glede organizacije, tehničnih, šolskih, poklicnih zadev itn. *P. t.* str. 24.

³ 19. VZ »Mladinski apostolat«, GVS 244, januar 1966, str. 103.

⁴ *P. t.* str. 125.

⁵ 20. VZ št. 180.

⁶ Gl. 20. VZ št. 360–365.

⁷ »Salezijansko poslanstvo ni znalo v mnogih krajih najti tiste nove navzočnosti, ki jo zahteva svet v spreminjanju. *Veliko tega, kar je določil 19. VZ, je ostalo na papirju*« (20. VZ št. 393).

⁸ Konstitucije družbe sv. Frančiška Saleškega. Izd. 1972, čl. 137.140.

21. VZ je sprejel smernice 20. VZ, jih na novo pretresel in razvil ter predlagal vzgojne vsebine znotraj dozorelega okvira, kakor je bil do tistega časa; predložil je temeljne smernice za vzgojno-pastoralni načrt, ki naj bi ustrežal novim razmeram, v katerih živijo mladi;⁹ poudaril je tesno povezavo med vzgojo in evangelizacijo v salezijanskem vzgojnem sistemu.¹⁰ Nadalje nalaga inšpektorijam dolžnost, naj na novo razmislijo o preventivnem sistemu, preučijo trenutne mladinske razmere in temu ustrezno izrazijo cilje, vsebine in salezijanski slog v vzgojno-pastoralnem načrtu in ustanovijo ter v vsaki salezijanski ustanovi pospešujejo rast vzgojno-pastoralne skupnosti.¹¹ Te smernice so bile pozneje na 22. VZ vstavljene kot obvezne v konstitucije in splošni pravilnik.¹²

1.1.2 Razvoj smernic 21. VZ, ki jih je izdajal dikasterij (1978–1990)

21. VZ je družbi naložil dolžnost za globoko prenovu mladinske pastorale. Da bi pomagal skupnostim in inšpektorijam, kako naj razumejo in v polnosti sprejmejo to prenovu, je vrhovni svetovalec za mladinsko pastoralo, g. Juan E. Vecchi, s svojo ekipo uresničil veliko poglobitev temeljnih prvin salezijanskega vzgojno-pastoralnega načrta in vzgojno-pastoralne skupnosti. Podal je praktična sredstva za vodenje njegovega elaborata, da bi izboljšali vzgojne in pastoralne programe v raznih ustanovah po zborovskih navodilih.¹³ S temi instrumenti usmerja dikasterij inšpektorije, da spoznajo, sprejmejo in razvijajo v njihovih konkretnih razmerah osrednje smernice vzorca salezijanske mladinske pastorale kot enotno in organsko stvarnost.¹⁴

Priznati moramo, da se tega napora ob razmišljanju, formaciji ter sistematični in globalni komunikaciji držijo inšpektorije na bolj ali manj ire-

⁹ 21. VZ, gl. št. 14. 80 sl; gl. št. 105 (vzgojno-pastoralni načrt); in nato za različne ustanove: št. 127 (oratorij); št. 132.134 (šola), št. 140 (župnija).

¹⁰ P. t. gl. št. 4.14.

¹¹ P. t. gl. št. 63–68.79.

¹² Gl. Konstitucije čl. 47; SP čl. 4 in 5.

¹³ Gl. dokumente, izdelane v dikasteriju za mladinsko pastoralo v letih 1979 do 1988. Obstaja seznam v dokumentu *La pastorale giovanile salesiana. Quadro di riferimento fondamentale. Seconda edizione, Roma 2000, str. 13–14.*

¹⁴ Gl. končni povzetek knjige: DICASTERO PER LA PASTORALE GIOVANILE. *Pastorale giovanile salesiana. Roma 1993.* V njej so zbrane temeljne prvine salezijanske mladinske pastorale s kratkimi razlagami.

gularen način. Medtem ko nekatere pokrajine in inšpektorije to sprejemajo in uresničujejo v praksi, pa se druge iz različnih razlogov držijo starega vzorca, včasih pa le spremenijo ime. Na splošno opažamo težave sobratov in skupnosti, da bi sprejele novo miselnost in prenovili vsakdanjo prakso.

1.1.3 23. VZ (1990) in 24. VZ (1996)

Zatem pa 23. VZ zbere prejšnji način dela in poda enoten predlog za pastoralno delo ter organsko poveže vse temeljne prvine salezijanske vzgojno-pastoralne ponudbe.

Vrhovni predstojnik je v svojem poročilu na vrhovnem zboru o stanju v družbi dejal: »Področje mladinske pastorale potrebuje resen nov organski in delovni razmislek [...]. Če presojamo z globalnega vidika, lahko rečemo, da je bilo mladinsko področje predmet splošnih spodbud, vendar ne prenoviteljskih strukturalnih pobud, ki bi bile odločilnega pomena za samo delo, z uporabo oseb, sredstev in obvezujočih smernic.«¹⁵ Lahko zatrdimo, da 23. VZ podaja odgovor na to potrebo: enotna, organska in delovna predstavitev celotne salezijanske pastoralne ponudbe.

Zbor predlaga družbi temeljne smernice za salezijansko delo pri vzgoji za vero, ki naj da odgovor na zapletene mladinske razmere v najrazličnejših okoljih in v praksi uresniči povezavo med vzgojo in evangelizacijo, ki označuje naš vzgojni sistem; v dinamični in progresivni obliki predstavi osrednje prvine štirih področij dela za vzgojo za vero, področja, ki popolnoma ustrezajo štirim razsežnostim salezijanske vzgojno-pastoralne ponudbe, to je področje človeške zrelosti, področje srečanja z Jezusom Kristusom, področje cerkvene pripadnosti in področje prizadevanja za Kraljestvo.¹⁶

Zbor razvija tudi vrednote salezijanske mladinske duhovnosti in pot svetosti ter postavlja cilj in navdih, ki mora voditi in podpirati celotno pot vzgoje za vero.¹⁷

Poleg predstavitve vsebin, vrednot in korakov ponudbe ponuja vrhovni zbor tudi nekatere smernice, da bo bolj učinkovita: salezijansko skupnost, spodbujevalko vzgojno-pastoralne skupnosti kot temeljni ose-

¹⁵ Gl. »La società di San Francesco di Sales nel sessennio 1984–1990. Poročilo vrhovnega predstojnika (na 23. VZ-u), št. 180.

¹⁶ Gl. 23. VZ št. 120–157.

¹⁷ Gl. 23. VZ št. 161 sl.

bek ponudbe;¹⁸ inšpektorialno pastoralno animacijo, ki naj pospešuje in spodbuja organsko enotnost različnih vidikov pastorale (inšpektorialni delegat za mladinsko pastoralo in njegova ekipa);¹⁹ smernico za poklice kot pomembno prvino vsega postopka;²⁰ pomembnost družbenih občil kot aktualno pot in obliko evangelizacije.²¹

Po vrhovnem zboru si nekatere inšpektorije močno in navdušeno prizadevajo, da bi v lastnem okolju uresničile navodila za delo pri vzgoji za vero. Pogostokrat pa zaradi premajhne usposobljenosti animatorjev ti postopki ostajajo brez učinka.

24. VZ je poglobil osrednji vidik pastoralnega vzorca, njegov temeljni subjekt, to je vzgojno-pastoralno skupnost, v kateri si salezijanci in laiki medsebojno delijo don Boskovega duha in poslanstvo. Zbor je v luči širše preveritve razmer in uresničene delo v družbi predstavil cerkvene, karizmatične in kulturne motivacije, ki spodbujajo, da bi šli še naprej, in je ponudil merila za delovanje in potrebne delovne smernice. Novost vidika, je dejal vrhovni predstojnik ob sklepu zbora, »pa prihaja iz vstopa laikov na salezijansko obzorje in od vključenja njihove izkušnje, ponovno doje-te v srcu karizme«. ²² Zbor nas vabi, naj preidemo od sprejemanja laikov kot preprostih sodelavcev k njihovem resničnemu vključevanju v poslanstvo, od delovne pomoči k pravi in lastni odgovornosti, od pretežno funkcionalnih odnosov h globoki medosebni in skupinski komunikaciji glede vrednot salezijanske vzgoje in duhovnosti, vse to pa s sistematično in z ustrezno izobrazbo.

Na ta način je 24. VZ poudaril in poglobil pomembnost VPS kot konkretne oblike uresničevanja salezijanskega vzgojno-pastoralnega načrta, kjer v družinskem duhu vključujemo mlade, vzgojitelje, redovnike in laike; opredelil je posebno vlogo salezijanske redovne skupnosti pri animaciji VPS in temeljna merila za salezijansko pastoralno formacijo, ki ji mora dajati zagon.²³

¹⁸ Gl. 23. VZ, št. 232–238.

¹⁹ Gl. 23. VZ, št. 239–246.

²⁰ Gl. 23. VZ, št. 247–253.

²¹ Gl. 23. VZ, št. 254–260.

²² 24. VZ, št. 231.

²³ 24. VZ, št. 149–161.

1.2. Veliki cilji tega dela

Na vsej tej poti je družba odkrivala in potrjevala nekatere značilne vidike svoje pastoralne prakse, ki jih po mojem mnenju moram prikazati v zgoščeni obliki, da bomo bolje razumeli temeljno oporno točko salezijske mladinske pastorale.

1.2.1 Vedno bolj poglobljeno pojmovanje novih razmer mladih

Družbeno in cerkveno okolje in razmere so se globoko spremenili. Mladi živijo nove vrednote, imajo nova merila za življenje, ki pomenijo pravo novo kulturo; tradicionalni člani kulturnega in verskega prenašanja (družina, šola, Cerkev ...) so oslabili in pogostokrat doživljajo krizo. Razmere, v katerih moramo uresničevati vzgojne in pastoralne naloge, so spremenjene in se še stalno spreminjajo. Ne moremo se torej omejiti na majhne popravke tradicionalne prakse niti ne misliti na delovno shemo, ki bo za vse enaka.

S to vedno bolj izrazito zavestjo se začenja nakazovati »nova« salezijska navzočnost med mladimi²⁴, »nova evangelizacija«²⁵, »nova vzgoja«²⁶ in celo »nov preventivni sistem«²⁷. S temi trditvami hočemo izraziti potrebo, da na novo razmislimo in poglobimo vsebine in zastavitev salezijske vzgoje in pastorale kot odgovor na nove razmere, v katerih živijo mladi.

1.2.2 Prizadevanje za novo oblikovanje vsebin in tradicionalnih vzgojnih in pastoralnih načinov

Ponovni in nujni klici Cerkve, naj prenovimo katehezo in krščansko vzgojo, posebno mladih, ki so vključeni v močno sekularizirana okolja, in damo prednost evangelizaciji in obnovljenemu oznanjanju Jezusa Kristusa, nam dajo občutiti nujnost ponovnega globokega razmisleka vsebin

²⁴ Gl. PASCUAL CHÁVEZ, *Insieme per i giovani dell'Europa*. Sklepni poseg vrhovnega predstojnika ob srečanju evropskih inšpektorjev 5. decembra 2004. GVS 388, januar-marec 2005, str. 113–115.

²⁵ Gl. EGIDIO VIGANÒ, »La nuova evangelizzazione«, GVS 331, okt–sept. 1989.

²⁶ Gl. EGIDIO VIGANÒ, »Nuova educazione«, GVS 337, julij–september 1991.

²⁷ Gl. EGIDIO VIGANÒ, »Chiamata alla libertà. Riscopriamo il Sistema Preventivo, educando i giovani ai valori.« Razlaga vezila za l. 1995. HMP str. 9–12.

načinov vzgoje za vero, posebno glede nekaterih osrednjih točk:

- Predvsem *enovitost in celovitost vzgojno-pastoralne ponudbe*, tako da premagamo razdrobljenost prakse, ki ima pastoralo za eno področje ('verski vidik'), ki ga pridružujemo drugim vidikom vzgojnega delovanja bolj kot kakovost, ki označuje celotno ponudbo. Zamišljati pastoralno dejavnost kot organsko enoto pomeni gledati nanjo kot na enoten proces, v katerem se različne prvine, ki jo sestavljajo, razčlenjujejo in usposablajo med seboj ter tako skupaj prispevajo k uresničenju istega cilja, ki je celosten razvoj mladega človeka, katerega obravnavamo kot celoto njegovega bivanja.

Prikaz te enotnosti je tesen odnos, ki obstaja med štirimi razsežnostmi salezijanske pastorale (to je vzgojne, evangelizacijske, združevalne in poklicne), na katere moramo misliti in jih razvijati v tesni povezanosti, posebno z vzgojo in evangelizacijo: vzgojo, ki razvija verski čut življenja ter odpira in pospešuje proces evangelizacije, in sicer evangelizacije, ki ponuja vzgoji vzorec popolnoma uspele človečnosti in upošteva v svojem razvoju vzgojno dinamiko.

- *Skupnostni čut salezijanske ponudbe*, ki se poraja iz skupnosti in ustvarja skupnost. Vzgojno-pastoralna skupnost, v kateri salezijanci in laiki medsebojno delijo salezijanskega duha in poslanstvo, je pravi subjekt salezijanske pastorale. V tej širši vzgojni skupnosti sprejema salezijanska redovna skupnost posebne naloge pričevanja, animacije, občestva in oblikovanja, kot zatrjuje 24. VZ.²⁸
- *Načrtovalska miselnost*. Kljub temu da je bila izdelava vzgojno-pastoralnega načrta zahtevana od inšpektorij že l. 1978²⁹ in da je bila zakonsko predpisana v splošnem pravilniku šest let kasneje³⁰ in jo je dikasterij poglobil s skupkom smernic, ki so pojasnjevale njene vsebine in metodologijo, pa konkretne razmere niso bile lahke. Skupnostim ni uspelo dojeti, da ne gre toliko za izdelavo dokumenta, v katerem bi predstavili

²⁸ »Posebna naloga salezijanske skupnosti je zlasti pričevanje za Božje prvenstvo in popolne predanosti evangelizatorski vzgoji po poklicanih likih salezijanca duhovnika in salezijanca pomočnika; poročstvo karizmatične identitete; biti središče občestva in soudeležbe; sprejemanje, spodbujanje in pridruževanje laikov soudeležbi pri don Boskovem duhu in poslanstvu; pospeševanje duhovne, salezijanske in poklicne formacije« (24. VZ št. 159).

²⁹ Gl. 21. VZ, št. 105.

³⁰ Gl. SP, čl. 4.

mnogovrstne dejavnosti in posege, ki so jih hoteli razvijati v vzgojni ustanovi, temveč da jih predvsem organizirajo in uskladijo tako, da bodo sestavljale progresivno pot proti konkretnim in preverljivim ciljem, z jasnimi izbirami prioritet in zaporedja. Brez te načrtovalske miselnosti načrt namreč ni mogel voditi in usmerjati vsakdanje prakse.

- *Slog animacije*, ki v novih mladinskih razmerah izraža nekatere osrednje prvine preventivnega sistema: slog navzočnosti med mladimi, ki daje prednost medosebnim odnosom pred odnosi same ustanove, spremljanje, ki skuša predvsem bolj poglobiti motive smernic kot zgolj njihovo uresničevanje, poseg, ki ustvarja občestvo in povezavo okoli skupnega medsebojnega načrta, kot da bi množili pobude.

1.2.3 Razširitev delovnega področja kot odgovor na nove razmere

S krizo tradicionalnih vzgojnih ustanov nastajajo novi kraji in nove izkušnje, ki postajajo pomenljive za mlade in ki so sposobne prenesti vrednote in sloge življenja. S podaljšanjem mladostniške dobe nastajajo tudi nove možnosti za formacijo in vključevanje; okolje, ki postaja vedno bolj sekularizirano, in vedno številnejše izrivanje mladih na rob družbe postavlja nove izzive in odpirajo nove možnosti vzgoje med mladimi.

Zato se povsod razvijajo »nove navzočnosti«, ki pokušajo ustvariti nove oblike pristopa in srečevanja z mladimi, tako na področju mladostniške izrinjenosti kot tudi na področju zbiranja v društva, ki dozori okoli l. 1988 v Salezijansko mladinsko gibanje; nastajajo tudi centri za mladinsko pastoralno in katehezo, pobude za družbeno obveščanje namenjene mladim, da bi razvijali nove govornice in področja za izražanje mladih, centri duhovnosti, večja pozornost za svet mladih študentov v študentskih domovih, razvoj misijonarskega prostovoljstva itn.

Če so se v začetku nekatere od teh novih navzočnosti zdele kot protutež in celo kot nasprotovanje tradicionalnim navzočnostim, so jih inšpektorije postopoma sprejele in vključile v svoje vzgojno-pastoralne načrte. Še več: tema »nova navzočnost« se razširja na vse ustanove, ko spodbujajo prenavo svoje pastoralne prakse na način, da postajajo nove oblike navzočnosti in vzgojne ponudbe med mladimi.

Ta nova vrsta navzočnosti zahteva novo vzgojno in pastoralno ureditev ter nov odnos do cerkvene skupnosti in območja; zato inšpektorije

počasi, a brez prekinitve prenavljajo lastne navzočnosti in jih skušajo napraviti bolj pomenljive (šole, poklicno izobraževanje, oratoriji, mladinski centri ...)

Po 20. VZ so se hitro razvijale župnijske navzočnosti, ki jih nimamo več za »izredne«. Množijo se v družbi, vendar se to razvija z znatnimi težavami pri sprejemanju novih ciljev in identitete salezijanske pastorale. V svojem poročilu za 22. VZ (1984) je vrhovni predstojnik prikazal težave, s katerimi se srečujemo, da bi našim župnijskim navzočnostim dali mladinski izraz in skladno postavitev s salezijansko vzgojno-pastoralno ponudbo; delovni vzorec mladinske pastorale in načrti za vzgojo za vero niso bili ne razloženi ne sprejeti.³¹

1.2.4 Prenova struktur pastoralne animacije in vodstva v družbi in v inšpektorijah

Od 19. VZ naprej je družba čutila potrebo po prenovi struktur pastoralne animacije. V novih razmerah, ki jih označujejo velike razlike v okoljih, v katerih delujejo salezijanci, si ne moremo zamišljati, da bi isti program ali delovni načrt lahko uporabili povsod v enaki obliki. Smernice in oporne točke morajo sprejemati inšpektorije in jih prilagoditi lastnim razmeram, v dialogu s krajevnimi družbenimi in kulturnimi značilnostmi. Zato je nujno potrebno v inšpektorijah razviti sistem animacije in vodenja, ki bo sposoben opraviti ta razmislek in spremljati krajevne skupnosti pri uresničevanju pastoralnega vzorca ter jim zagotoviti tudi gibčno komunikacijo z drugimi inšpektorijami in centrom družbe.

Organska enovitost salezijanske pastorale terja, da obstaja enotna oporna točka za celotno pastoralo v njenih različnih področjih, to je svetovalec za mladinsko pastoralo na svetovni ravni in delegat za mladinsko pastoralo na inšpektorialni ravni. Oni so odgovorni, da animirajo in vodijo različne oddelke in okolja pastorale v delovnem usklajevanju; zato se ob delegatu terja navzočnost ekipe, ki naj z njim deli odgovornost za animacijo.

Ta struktura je bila točno opredeljena že na 23. VZ-u³² in se je razširila po vsej družbi. Težava je v tem, kako naj sobratje sprejmejo to pomembno funkcijo pastoralne animacije, ki je ne moremo skrbeti na organiziranje

³¹ Gl. »La società di San Francesco di Sales nel sessennio 1978–1983«. Poročilo vrhovnega predstojnika (na 22. VZ) št. 184.

³² Gl. 23. VZ, št. 243–246.

nekaterih dejavnosti z mladimi ali uskladiti določene dogodke ali področja, temveč je treba spremljati krajevne skupnosti pri njihovem prizadevanju za uresničitev pastoralnega vzorca in premagovati težnjo po delitvi na posamezna področja in povečevati načrtovalno miselnost in skupnostno razsežnost mladinske pastorale. Delegat mora ob sodelovanju s celotno ekipo usklajati vsa področja inšpektorialne pastorale in skrbeti, da bodo v vsaki (inšpektoriji) navzoče štiri temeljne razsežnosti pastorale, in da se bo uresničevalo pravo delovno prepletanje v službi istega vzgojnega in evangelizacijskega poslanstva mladih. Ta delegat mora biti zaposlen za poln čas in sposoben za stike s krajevnimi skupnostmi in za tesno povezavo pastoralne animacije z vodstvom inšpektorije ter z inšpektorjem in njegovim svetom.

Te nove postavitve ni bilo mogoče razumeti in zlasti ne uresničiti v nekaterih predelih, iz česar sledi tudi izjemno počasno usvajanje in uresničevanje pastoralnega vzorca. Opazili smo, da inšpektorije, ki razpolagajo z ekipo za pastoralno animacijo, ki je sestavljena na podlagi obnovljenih meril, inšpektorialni svet, ki namenja čas pastoralnemu razmisleku, nenehen dialog in izmenjava z dikasterijem in drugimi vmesnimi organizmi za animacijo (konference, narodni centri itn.) dejansko napredujejo v razvoju dinamične salezijanske mladinske pastorale, ki bo pomenljiva in bo ustrezala novim razmeram.

1.2.5 Žariščna točka pozornosti: kakovost vzgojnega dela

Prvi pogled na pot, ki smo jo prehodili po l. 1970, nam kaže pretežno razvoj v širjenje. To so terjala posebno nova misijonska obzorja, nastajajoče družbene potrebe in vključevanje laičskih moči v naše ustanove. Zato so se posamezne ustanove zelo večale, množile pa so se tudi nove navzočnosti po skoraj vseh inšpektorijah.

Zaradi takega širjenja se je velikokrat zmanjšala kakovost v skupnostih, ki so bile oslABLJENE in preobremenjene z organizacijskimi in upravnimi nalogami; predvsem pa niso obnavljale svojih moči, kot smo pričakovali.

V teh zadnjih dvajsetih letih smo predvsem poudarjali, da se je treba prednostno osrediniti na usposobljenost za vzgojno-pastoralno delo. Na mnogih področjih zapletene družbe se kakovost danes predstavlja kot nu-

jen pogoj, da bomo pomenljivi in da bomo delali kakovostno. Skušali smo torej strniti vse moči animacije v kakovost, predvsem s teh vidikov:

- *ne se zadovoljiti z začetno pastoralno, z zabavo, s splošnimi ponudbami veliki skupini ali samo na upravni in vodstveni vidik dejavnosti, ampak osrediniti posege na cilj človeškega zorenja in vzgoje za vero, z izrecnimi in močnimi ponudbami, pri tem pa nameniti čas in sredstva sistematičnemu spremljanju skupin in oseb ter jim podati različne ponudbe glede na doseženo stopnjo ...*
- *zagotoviti sistematično pot evangelizacije (oznanjati Jezusa Kristusa) in vzgoje za vero, ki bo zmogla mlade privedi do osebnega srečanja z Jezusom in s Cerkvijo; vzgajati za čut za poklic s posebnimi nalogami in za posvečenje v Cerkvii in v salezijanski družini;*
- *razvijati vzgojno razsežnost v naših ustanovah in v naših ponudbah s pospeševanjem posebljanja vrednot in z iskanjem krščanskega smisla življenja in skrbeti za vrsto kulture, ki jo podajamo v vsebinah in v vzgojnih metodologijah, ki jih uporabljamo, ter spodbujati pozornost do drugih in jih sprejemati ter skrbeti za splošno blaginjo s posebno pozornostjo na razvoj verske razsežnosti osebe ...*
- *z večjo soodgovornostjo vključevati in usposabljati pastoralne delavce, salezijanske skupnosti, laiške sodelavce, mladinske animatorje itn., da jih bomo usposobili za ustrezne odgovore na vzgojne in pastoralne izzive današnje mladine ter za navdušeno in zagreto delo pri poslanstvu. To so bile prednostne naloge v pastoralni animaciji v teh zadnjih letih.*

2. TRENUTNE RAZMERE

Na koncu osemdesetih let je bila zbrana izredno bogata in čvrsta dediščina za razmišljanje in za salezijansko pastoralno dejavnost. Čutili smo potrebo, da imamo celoten skupni pogled in da bi zbrali v organskem in medsebojno podeljenem povzetku temeljne smernice, da bi olajšali osebno usvajanje in usmeritev v sami praksi. Dikasterij za mladinsko pastoralo je skušal podati odgovor na to potrebo ter je inšpektorijam in skupnostim podal zgoraj omenjeno organsko zbirko. V teh zadnjih letih je tudi pospeševal sistematičen postopek za pastoralno formacijo, zlasti sobratov, ki so bili odgovorni za animacijo in vodenje, ter dal nekaj poudarkov o nekateri točkah, ki jih moramo posebej omeniti.³³

2.1 Poznanje in usvajanje pastoralnega vzorca

Razne inšpektorije in skupnosti so se zelo potrudile, da so usvojile in uresničile temeljne smernice pastoralnega vzorca, da bi vedno bolj odgovarjale na nove zahteve mladih. Na tej poti so se pokazale nekatere težave, kot npr. razlika med količino sprejetih ponudb in možnostjo za uresničenje, različen ritem usvajanja nove pastoralne miselnosti s strani skupnosti in inšpektorij, povečanje zahtev in potreb, ki pogostokrat sili v razpršeno in slabo programirano delovanje, ki pušča le malo prostora za razmislek. Iz vsega tega sledi, da inšpektorije le s težavo uspevajo usvajati in predvsem s težavo in v omejeni obliki v praksi uresničiti smernice družbe.

V teh letih se je prikazal in poglobil ta pastoralni vzorec z vsemi medinšpektorialnimi ekipami delegatov za mladinsko pastoralo, preverjali so uresničeno pot, pojasnili temeljne prvine, posebno razumevanje edinosti in celovitosti salezijanske pastore v različnih ustanovah, službah in dejavnostih ter pomagali premagati še vedno precejšnjo razdrobljenost. Pastoralni vzorec so preučevali tudi na srečevanju inšpektorjev na konferencah inšpektorij; pridružile so se še nekatere pokrajine in inšpektorije ter so v njih pospeševali spoznavanje temeljnih smernic in učinkovitejše usklajevanje.

V tem prizadevanju za usvajanje so pogostokrat pojmovali pastoralo v zoževalnem smislu, kakor če se le-ta zmanjšuje na neposredno delova-

³³ Gl. DIKASTERIJ ZA MLADINSKO PASTORALO. *La pastorale giovanile salesiana. Quadro di riferimento fondamentale*. Druga izdaja. Rima 2000.

nje, ki ne spodbuja povezovanja med pastoralo, skupnim življenjem in duhovnostjo ter tako otežuje edinost v poklicu in celosten razvoj po geslu *Da mihi animas*.

Salezijanska duhovnost kot konkreten izraz pastoralne ljubezni sestavlja temeljno prvino salezijanskega pastoralnega dela: je vir njene evangeljske življenjske moči, je merilo za razločevanje in spopadanje z vsakdanjimi izzivi, vir navdušenja in apostolske gorečnosti ter temelj edinosti med vsemi, ki sodelujejo poslanstvu. »Za nas nova pridobitev duhovnosti ne more biti ločena od poslanstva ... Zato je nedoumljivo in neopravičljivo mnenje, da je 'poslanstvo' ovira za srečanja z Bogom in intimne odnose z njim.«³⁴

Na enak način skupno življenje ni le praktična pomoč za učinkovitost pastoralnega dela, temveč je njegova temeljna prvina. »Živeti in delati skupaj je za nas salezijance temeljna zahteva in varna pot za uresničevanje našega poklica« (K 49). Kakor nas je spominjal 25. VZ, »da je prva vzgojna usluga, ki jo mladi pričakujejo od nas, pričevanje bratskega življenja, ki naj postane odgovor na njihovo potrebo po komunikaciji, ponudba počlovečenja, prerokba Božjega kraljestva in povabilo, da sprejmemo Božji dar.«³⁵

Duhovnost, skupnost in pastoralna dejavnost skupaj izražajo bogastvo našega poslanstva z različnih vidikov in jih je treba zamišljati in živeti v nenehni povezavi in globoki edinosti.

2.2 Bolj sistematičen odnos dikasterija z ekipami inšpektorialnih delegatov MP

Pomembna strategija v tem prizadevanju je bila, da bi v vseh pokrajinah ali skupinah inšpektorij pospeševali sistematično sodelovanje inšpektorialnih delegatov z rednimi srečanji za preverjanje, preučevanje in načrtovanje. Pogost stik in spremljanje inšpektorialnih ekip s strani dikasterija je uspel usmerjati pastoralno delovanje posameznih inšpektorij po usmeritvi načrtovanja v šestletju in pospeševati rodovitno medsebojno povezovanje.

Da bi olajšali ta odnos in dialog med dikasterijem in ekipami inšpektorialnih delegatov, so ustanovili »svetovno konzulto« s predstavniki vseh

³⁴ 25. VZ, št. 191.

³⁵ Gl. 24. VZ, št. 159.

medinšpektorialnih skupin delegatov, ki pomeni močan trenutek za razmišljanje in poglobljanje osrednjih vidikov pastorale in tako goji edinost gledanja in usmerjevanja.

Če gledamo posamezne inšpektorije, ugotavljamo, da so bolj dojele in cenile funkcijo animiranja inšpektorialnega delegata in ekipe, na primer pri izbiri delegata pri stalnosti službe pri preverjanju in preurejanju inšpektorialne ekipe, da bi bila bolj operativna in učinkovita, itn.; vsekakor pa moramo priznati, da morajo v nekaterih inšpektorijah še okrepiti to podobo delegata in njegovo vlogo kot usklajevalca celotne pastorale.

2.3 Nekateri vidiki pastoralne preнове

- **Velikodušno in ustvarjalno odpiranje** za nova mladinska področja, predvsem za nove in stare oblike revščine (mladi z ulice, *drop-out*, priseljenci ...), svetu mladinskega združevanja v društva in novim govoricam (glasba, gledališče, turizem ...), prostovoljstvu in na področju mladinske duhovnosti, čeprav v skromnejši, a pomenljivejši obliki, (domovi in ekipe za mladinsko duhovnost).

V resnici ta področja še niso v polnosti vključena v inšpektorialni načrt, se s težavo usklajajo z navzočnostmi, ki so bolj urejene, kot so to šole, župnije itn., ter pogosto njihovo vodenje in organizacija zahtevata tak napor, da salezijancem, ki to vodijo, ostaja premalo energij, da bi skrbeli za kakovost in sistematičnost vzgojne ponudbe, ki se v njih ponuja.

- Obnovljena občutljivost, da bi dali **vzgojno in evangelizacijsko kakovost** vzgojno-pastoralni ponudbi, ki jo nudimo v naših ustanovah s ponovnim razmislekom o preventivnem sistemu, da bi ga prilagodili novim izzivom, ki jih daje svet vzgoje, novim zahtevam dela z ogroženimi mladimi, nujnosti preнове evangelizacije in vzgoje za vero.

Toda ta želja po prenovi naleti na težave, da bi se uresničila v konkretnih programih in procesih. Naša pastorala namreč je še premalo misijonska, to je, kaže premajhno pozornost na prvo oznanilo ali na obnovljeno oznanjevanje evangelija, ne najdejo oblike, da bi se prilagodila možnostim velike skupine, pa vendar, da ne bi pozabila na bolj odprte

in razpoložljive potrebe; manjka sistematičnost v pastoralni za poklice, ki jo spodbuja skupnost in bi bila resnično vključena v redno mladinsko pastoralo. Zato velika mnogovrstnost pobud, ki jih spodbujamo, s težavo ustvari solidno pot vzgoje za vero, ki naj pomaga mladim, da bi jo poosebili in vključili v svoje življenje.

• **Sistematični procesi salezijanske in pastoralne formacije vzgojiteljev**

V inšpektorijah obstaja skrb za pastoralno in salezijansko oblikovanje sodelavcev in mladinskih animatorjev z mnogovrstnimi pobudami: tečaji za oblikovanje profesorjev v šolah in centrih za poklicno izobraževanje, centri za oblikovanje za mladinske animatorje, razna srečanja v skupnostih in inšpektorijah itn. Nadalje obstajajo nekateri centri za pastoralno in salezijansko oblikovanje salezijancev in laičkih sodelavcev, kot npr. Pokrajinski center za nenehno oblikovanje v Quito, za srednjo ameriško pokrajino, ki je vključila v svoj program pastoralno formacijo in razvija tečaj pastoralne formacije za delegate in člane inšpektorialnih ekip za mladinsko pastoralo; center don Bosko v Lyonu (Francija) ali »DonBoscovormingscentrum« v severni Belgiji itn. V sodelovanju z IUS (s salezijanskimi univerzitetnimi ustanovami) in ameriško komisijo za salezijanske šole v Ameriki so začeli virtualni tečaj za salezijansko formacijo za tiste, ki poučujejo na šolah po smernicah 2. celinskega srečanja (Cumbaya II), pri katerem sta sodelovala že 702 profesorja.

Na tem področju pastoralnega oblikovanja je treba veliko bolj skrbeti za sistematičnost ponudb, njihovo ponovno padanje v vsakdanjem življenju, usklajevanje in razdelitev pobud in programov, postavitev po vzoru salezijanske mladinske pastore, ki spodbuja ter enotno in celostno gledanje na pastoralo, nadalje je treba skrbeti za delo v skupinah in v mreži ter za razvoj ustreznih metodologij, da bi se pozitivno lotili zapletene pastore in preseglji razdrobljenost.

Strateški cilj, ki ga moramo doseči na poseben način, je pastoralno oblikovanje salezijancev, da bi mogli postati animatorji novega vzorca MP in prevzeti posebno nalogo pospeševalcev in voditeljev salezijanskega oblikovanja in pastore sodelavcev.³⁶

³⁶ Gl. DIKASTERIJ ZA MLADINSKO PASTORALO. *La pastorale giovanile salesiana. Quadro di riferimento*. Druga izdaja, Rim. 200, str. 63–64.

3. RAZNA PODROČJA

SALEZIJSKE MLADINSKE PASTORALE

Salezijanska mladinska pasterala se udejanja v določenem območju po »številnih oblikah, določenih na prvem mestu s potrebami tistih, ki se jim posvečamo« (K 41), in z okolji, v katerih mladi živijo, zlasti v okoljih ekonomske, politične in kulturne revščine. Po teh mnogovrstnih ustanovah in služnjih se kaže njena enotnost in hkrati njeno bogastvo. Vsaka ustanova in struktura vnaša svojo posebnost k celoti in prispeva k uresničevanju oratorijskega merila iz čl. 40 naših konstitucij. Da bi jasno izražali to salezijsko pastoralno enotnost na območju krajevne Cerkve, se morajo razne ustanove in služnja, ki sestavljajo salezijsko navzočnost na določenem območju, zamišljati v medsebojni odnosnosti in dopolnilnosti.³⁷

3.1 Oratoriji in mladinski centri

Oratorij stoji na začetku in je pravzor vsake salezijske ustanove. Kot tak je še danes prva oblika salezijske navzočnosti med mladimi. Danes kljub temu stvarnost oratorija zavzema vsakovrstne oblike in značilnosti in skuša odgovoriti na potrebe in pričakovanje mladih in doseči čim večje število mladih, posebno tistih, ki so revnejši in bolj potrebni.

Decembra 2007 je družba štela 653 prazničnih oratorijev ali oratorijev ob koncu tedna,³⁸ k temu dodajmo še 164 dnevni oratorijev, ki nudijo različne usluge mladim po končanem pouku; bilo je tudi 529 mladinskih centrov za odraščajoče in za mlade; nekateri izmed njih nudijo brezposelnim mladim in ogroženim mladim v šolskem sistemu možnost, da si pridobijo temeljno izobrazbo ali se pripravijo za delo; nekateri skušajo pridobiti mlade, ki so bili v težkih razmerah socialne ogroženosti.

Ta različnost pomeni veliko bogastvo in nudi številne možnosti stika za množico mladih in odraščajočih in pomeni veliko vzgojno sredstvo. Pomeni pa tudi nevarnost, da osredinimo oratorijsko dejavnost samo na dejavnosti za zabavo in prosti čas, pri tem pa zmanjšuje vzgojno-obliko-

³⁷ Številke, ki so navedene v tem delu in v drugih poglavjih tega dela, so vzete iz dela: *Stati statistici. Allegato alla Relazione del Rettor Maggiore*, 26. VZ, Rim 2008.

³⁸ Številke, ki so navedene v tem delu in v drugih poglavjih tega dela, so vzete iz dela: *Stati statistici. Allegato alla Relazione del Rettor Maggiore*, 26. VZ, Rim 2008.

valne usluge. Zato so si mnoge inšpektorije zastavile nalogo, da ponovno razmislijo o identiteti oratorija in mladinskega centra, da bi znova ustvarili njeno prvotno pastoralno metodologijo, vključujoč salezijanske in vzgojno-pastoralne skupnosti z različnimi skupinami salezijanske družine. Naloga, ki jo je treba spodbujati in spremljati!

Nekateri hočejo zagotoviti odprtje oratorija-centra vsem mladim, posebno revnejšim in bolj ogroženim, ki ne morejo doseči drugih vzgojnih struktur in ponudb, da bi tako oratorij postal misijonsko področje krščanske skupnosti. Iščejo pastoralno metodologijo, ki bi mogla dati odgovor na bolj neposredne potrebe velike množice mladih, ne da bi pozabili na težje in zahtevnejše ponudbe za mlade, ki bi bili pripravljene za globljo oblikovalno pot.

Isto okolje valdoškega oratorija je ob odgovorih na potrebe po zabavi in osnovnem izobraževanju za večino mladih nudil boljšim fantom zahtevne predloge za oblikovanje in krščansko prizadevnost. V njem je obstajala tudi dinamičnost, ki je v mladih vzbujala voljo, da bi širili in poglobljali svojo izobrazbo ter prešli od preprostih športnih in izobrazbenih potreb k bolj sistematskim in globljim nalogam za človeško in krščansko oblikovanje, od uporabnikov dejavnosti k odgovornim in animatorskim nosilcem in ustvarjalcem vzgojnega okolja v službi tovarišem. Kako naj bi danes vpeljali v naša oratorijska okolja to značilnost naših začetkov?

Drugi izziv, na katerega hočemo dati odgovor, je, da bi iz oratorija-mladinskega centra ustvarili pravo vzgojno skupnost z močno identiteto in vzgojno dinamiko, ki se kaže v globoko človeškem in krščanskem okolju, kjer se ponuja pomenljiva navzočnost salezijancev in vzgojiteljev med mladimi, ki z njimi delijo življenje, različne vzgojne ponudbe glede na stvarnost in potrebe samih mladih, razvoj soodgovornosti laikov in mladih animatorjev pri VPN, ki ga sprejemamo in v njem sodelujejo vsi, oblikovalno dinamiko in ustrezno spremljanje skupin oseb, ki naj pomaga poosebljati ponudbe in priložnosti.

3.2 Župnija, zaupana salezijancem

Prizadevanje salezijancev na župnijskem področju se izraža predvsem v župnijah, ki so izročene družbi, in v misijonskih župnijah. Njihovo število je v zadnjih letih zelo naraslo. Leta 2007 je bilo salezijancem izročeni župnij in misijonskih župnij 1212, v katerih je več kot 3000 salezijancev pastoralno oskrbovalo nad 11 milijonov vernikov.

Večina teh župnij je v ljudskih četrtih ali na območjih prve evangelizacije. Na mnogih krajih obstaja v župniji, izročeni salezijancem, zraven oratorij, šola ali tudi center za socialni napredek s posebno pozornostjo na mlade in ogrožene. Tako salezijanci, vključeni neposredno v strukturo krajevne Cerkve, dajejo svoj izvirni prispevek svoje karizme.

Kljub znatnemu številu župnij, ki so zaupane naši družbi, to področje pri inšpektorijah ne uživa ustrezne pozornosti, spremljanja in usklajevanja. V teh letih pospešujejo redna srečanja župnikov in salezijancev, zaposlenih na župnijah, za njihovo formacijo in usklajevanje, medinšpektorialna ali nacionalna srečanja za poglobljanje nekaterih pomembnih izzivov naše salezijanske navzočnosti na župnijskem področju, vendar ostaja še veliko stvari, ki jih je treba opraviti ali izboljšati.

Nekateri vidiki, ki jih je nujno treba poglobiti:

1. *Zagotoviti salezijansko identiteto pri pastoralnem delu*, ki ga opravljajo v župnijah. To terja, da privzamejo nekatere karizmatične izbire v življenju in poslanstvu župnijske skupnosti, zlasti:

– da zgradimo župnijo kot *skupnost vernikov*, ki jo animira *salezijanska redovna skupnost*; skupnost, sestavljena iz skupin in manjših skupnosti, v katerih obstaja večja komunikacija, večje prizadevanje, stvarnejša soudeležba in vidna povezanost med temi skupinami ter človeškim in družbenim okoljem župnije;

– da ponudimo vsem *sistematično ponudbo evangelizacije in vzgoje za vero* s pospeševanjem bolj misijonarske pastorale, ki naj išče in stopi v stik z vsemi, posebno z mladimi in oddaljenimi, ter tako v mnogih primerih postane prvi prostor prijaznega in pomenljivega srečanja s Cerkvijo, s ponudbo evangelizacije ali prvega oznanila za oddaljene in nenehna postopna pot vzgoje za vero, predvsem za mlade in z družine;

– da pospešujemo *mladostno izbiro*, ki naj zagotovi, da mladinska pastorala ne bo samo eno področje med drugimi, temveč kakovost, ki je značilna za vse življenje v župniji, tako da se bodo mladi počutili v salezijanski družini kot »doma«.

2. Drug pomemben izziv obstaja v pospeševanju bolj misijonarske in bolj salezijanske pastoralne metodologije, z veliko vzgojno rahločnostjo, ki bo sposobna sprejeti osebe v stanju, v kakršnem so, da v njih

vzbudi željo, da se odprejo veri in se vključijo v nenehno in postopno pot krščanskega življenja, v skladu s skrbmi in izkušnjami njihovega vsakdanjega življenja, zlasti z mladimi, ter v njih odkriti seme evangelija in delovanja Svetega Duha.

3. Nadalje je treba župnijskim skupnostim pomagati, da izdelajo *enoten pastoralni načrt, globalen in v sodelovanju z vsem*, kar naj zagotovi enotnost in nepretrganost vsem pobudam, ki se v njih ponujajo.

Da bodo napredovali v tej smeri, je temeljnega pomena, da skrbijo za *pastoralno formacijo* salezijancev, ki so zaposleni pri animaciji župnije, in laičkih sodelavcev ter za *inšpektorialno usklajanje*, ki bo sposobno spremljati in podpirati župnijske skupnosti na tej poti.

3.3 Šola in svet formalne vzgoje

Salezijanska navzočnost na področju formalne vzgoje in zlasti v šoli je ena najbolj čvrstih, pomenljivih in razširjenih navzočnosti.

Leta 2007 je družba bila odgovorna za 1208 šolskih ustanov na različnih nivojih, z več kot milijon učenci in dijaki, predvsem v dobi odraščanja, čeprav so v zadnjem šestletju znatno narasli dijaki in študentje višjih šol, posebno na univerzah. Salezijancev, ki delujejo s polnim časom, je 2286, tistih z delnim delovnim časom pa 2364, ki sodelujejo z velikim številom laikov, ki jih je skoraj 60.000.

Salezijanska šola je pomenljiva krščanska navzočnost v svetu vzgoje in kulture; pomaga mladim, da se primerno pripravijo na življenje, prispeva k oblikovanju miselnosti in spremembi družbe po človeških in krščanskih vrednotah; zavrlojo tega je temeljno sredstvo za evangelizacijo. V nekaterih azijskih in afriških državah je šola edina dovoljena oblika cerkvene navzočnosti, v njej pa krščanska skupnost daje pričevanje nesebičnega služenja na najrevnejših področjih družbe, v človeškem okolju, ki je že prežeto z evangeljskimi vrednotami, kot tiho pričevanje za Jezusa Kristusa in tudi kot dragocena priložnost za krščanske družine tistega kraja, da krščansko vzgajajo svoje otroke.

V zadnjih letih je družba veliko storila za prenavo svoje navzočnosti na tem področju, predvsem na tehle glavnih vidikih:

1. *Vzgojna in pastoralna kakovost* okolja, v katerem živijo, programov in ponudb, ki jih dajejo, metodologije, ki jo uporabljajo, samih struktur in virov materialnih sredstev, oseb, ki so v njih zaposlene prek VPN, po katerem se ravna vsa vzgojna skupnost, tako da postane sposobna usmerjati in voditi vsakdanjo šolsko dejavnost.

V tem smislu je pomembno premagati nevarnost, da rajši gledamo na pastoralo kot na eno področje poleg drugih, namesto na kakovost vsega šolskega, kulturnega življenja, metodologije, odnosov, ponudb itn., ki se v njih pojavljajo in uresničujejo; velikokrat je to lepo predstavljeno v dokumentih, vendar ostane le kot izziv, ki ga je treba uresničiti in prenesti v prakso v vsakdanjem življenju vzgojne skupnosti.

2. *Vzgojno-pastoralna skupnost*: prizadevati si mora, da zgradi šolo kot človeško skupnost v službi vzgoje in evangelizacije mladih in ne samo kot ustanovo za vzgojno služenje. Šola je vzgojno-pastoralna skupnost, kadar v njej sestavljajo jedro osebe, posebno mladi, z medosebnimi odnosi, z medsebojno delitvijo vrednot salezijanske pedagogike in duhovnosti, z vključevanjem in protagonizmom vseh, seveda v njihovih različnih funkcijah.

3. Šola kot *izhodišče za učinkovito in redno evangelizacijo*, zlasti s pospeševanjem in prenašanjem kulture in miselnosti, ki jo navdihujejo evangeljske vrednote. Salezijanska mladinska pastorala mora na vzgojnem področju pospeševati v mladih ne samo krščansko življenje, temveč tudi kulturo, ki je navdihnjena za vero in za evangeljske vrednote, ki bo alternativa okolju, ki ga pogosto označuje sekularizem, relativizem, subjektivizem in porabništvo.

Kulturnim vsebinam, ki se ponujajo v vsakdanjem šolskem življenju pri različnih predmetih, metodah, v okoljih, odnosih itn., ne namenjajo dovolj pozornosti, ki bi jo potrebovala za zagotavljanje skladnosti med podanimi vsebinami ali uporabljenimi metodami in vrednotami krščanskega življenja, da bi ta učinkovito naravnavala osebno, poklicno in družbeno življenje in se vzpostavi rodoviten odnos med vero in kulturo.

4. Šola naj bo *pozorna in odprta za najrevnejšo mladino*; z dinamiko in metodologijo, ki preprečuje šolski neuspeh in pomaga z dodatnimi te-

čaji, z večernimi šolami za mlade, ki ne obiskujejo rednih šol itn.; ki po različnih predmetih in ponujenih strukturah pospešuje stik in vključevanje v družbeno stvarnost, da odkrijejo razloge za izrinjenost in izključenost, v kateri živijo, in jim vzbuja voljo, da to premagajo; to mora biti šola, ki pospešuje kulturo dialoga, sodelovanja, sprejemanja drugačnosti in solidarnosti.

Te cilje so pospeševali v teh letih s sistematičnim in neprekinjenim prizadevanjem v raznih pokrajinah naše družbe. Za vzor lahko služi postopek, ki ga uresničujejo v salezijanski Ameriki, začeni s kontinentalnimi srečanji v Cumbayá (1994 in 2001) in v Braziliji (2008). Sklepe teh srečanj so poglobile razne inšpektorialne in pokrajinske ekipe, da bi uresničile delovne programe, ki vodijo delovanje raznih vzgojnih skupnosti, ko jim pomagajo preveriti njihovo vzgojno prakso in jo spremeniti. To nalogo uresničujejo skupaj z različnimi skupinami salezijanske družine, ki vodijo šole po Ameriki.

Nekaj podobnega se razvija tudi v Evropi (srečanja v Rimu 1994 in 2000), v Krakovu l. 2004 in v Seville 2010 ter v južni Aziji po medinšpektorialnem ali državnem usklajanju.

V Braziliji so z istimi cilji salezijanci in HMP ustvarili mrežo salezijanskih šol, po katerih pospešujejo oblikovanje profesorjev in sodelovanje za izdajo učbenikov po salezijanski pedagogiki.

To delo za prenovu gotovo zahteva bolj sistematično nenehno oblikovanje vzgojiteljev. Poleg prizadevanja inšpektorij za zagotovitev dobrega vzgojnega in salezijanskega oblikovanja s sistematičnimi programi so se v nekaterih inšpektorijah in predelih razvili razni centri in načrti za salezijansko vzgojno in pastoralno oblikovanje laičkih sodelavcev, posebno še profesorjev na naših šolah.

3.4 Poklicno izobraževanje in priprava na delo

Vse od svojih začetkov je salezijanska družba bila znana in cenjena po svojih centrih za poklicno oblikovanje, prek katerih je revnejšim mladim, ki so že kot majhni morali delati, da so pomagali svojim družinam, ali tistim, ki niso mogli slediti normalnemu šolanju, nudila človeško oblikovanje in pripravo za kakovostno delo, da so se lahko z zaupanjem in

soodgovornostjo pripravili za svojo prihodnost. Tudi danes nam mnoge dežele, ki ne dovoljujejo izrecne navzočnosti Cerkve, izročajo ustanove za poklicno izobraževanje, po njih pa lahko tiho, a jasno pričujemo za evangelij Jezusa Kristusa.

Ustanove za poklicno izobraževanje so danes zelo različne; od tehnično poklicnih šol (180), ki mladim nudijo sistematično srednjo šolo, s katero lahko vstopijo na univerzo, do poklicnih (obrtnih) šol (457), ki mladim, ki se pripravljajo na delo, nudijo kakovostno pripravo, z redno priznanim programom. Med temi zasluži posebno pozornost 46 poljedelskih šol.

Na področju poklicnega neformalnega izobraževanja so se v teh letih pomnožili centri za pripravo na delo (300), ki mladim delavcem ali tistim, ki se pripravljajo na delo, nudijo kratke in zelo praktične tečaje, da se usposobijo za določeno delovno usposobljenost.

Pogostokrat ti centri za poklicno izobraževanje podpirajo konkretne pobude za pomoč mladim delavcem, zadruge za medsebojno pomoč, obrtne centre in druge pobude, ki lajšajo zaposlitev najrevnejše mladine.

V modernih družbah, ki se naglo razvijajo, je tehnični in delovni svet področje, ki izkuša globoke in hitre spremembe; zato se mora to poklicno izobraževanje, če hoče res pomagati mladim, da se vključujejo v ta novi svet, spremeniti v svojih programih, metodah in tudi v svojih sredstvih.

Zato je potrebna posebne podpore in usmeritve, posebno v naslednjih vidikih:

1. Pospeševati *celostno oblikovanje mladih*. Človeško, moralno in duhovno oblikovanje je pomembno enako kot tehnično in poklicno. Zelo pogosto rajši vzamejo na delo dijaka iz don Boskovega poklicnega centra bolj zaradi njegove vzgojene osebnosti kakor zaradi znanja in usposobljenosti. To pa seveda ne pomeni, da je poklicno usposabljanje treba imeti kot drugotnega pomena. Končni cilj kakega salezijanskega izobraževalnega poklicnega centra je namreč prav to, da mlademu človeku zagotovimo delo, ustrezno z doseženo izobrazbo. Celotna izobraževalna pot je usmerjena ravno v ta cilj. Zato je bistvenega pomena, da ima vsak center vzgojno pastoralni načrt, ki naj učinkovito vodi vsakdanje delovanje.

2. V tehnično poklicnih šolah je treba okrepiti *processe za personalizacijo*. Danes ni dovolj dobra tehnična in poklicna priprava, temveč se zahtevajo

osebe, ki bodo sposobne samostojno razmišljati, ki bodo intelektualno zainteresirane in s pravim čutom za kritičnost; osebe, ki bodo lahko vzpostavile trdne in učinkovite pozitivne odnose, ki bodo pospeševale sodelovanje pri skupnih načrtih; sposobne voditi in reševati spore, spoprijeti se z menjavanjem domišljije in ustvarjalnosti. To potrebo občutijo tudi mladi sami, ki bi od vzgojiteljev radi doživljali večjo pozornost za svoje življenje. Zato je pomembno pospeševati trenutke in postopke komunikacije in osebnih odnosov med vzgojitelji in gojenci, z družinami in z družbenim okoljem; skrbeti za spoštljivo vzgojno usmeritev: programirati moralno oblikovanje in resnično osebno, skupnostno in solidarno vzgojo za vrednote.

3. V različnih vzgojnih postopkih je treba razviti sistematično in poglobljeno socialno oblikovanje, ki naj zagotovi bolj solidarno miselnost in večjo sposobnost učinkovitega prizadevanja za pravičnost. 23. VZ je ob pogledu na ogromen izziv revščine navajal k vzgoji za socialno razsežnost krščanske ljubezni kot temeljno nalogo, da bi vzgoji za vero dali konkretnost in verodostojnost.³⁹

Naj navedem nekaj prvin, ki ne bi smele manjkati pri tej formaciji:

- ustrezno poznanje zapletenega družbeno-političnega stanja, začeniši pri najbližjih in neposrednih ravneh;
- popolna in sistematična predstavitev cerkvenega družbenega nauka kot ključ za branje te stvarnosti in kot nakazovanje idealnih ciljev, h katerim je treba težiti sredi vsakdanjega prizadevanja;
- uvajati mlade v razmere, ki zahtevajo solidarnost in pomoč, predvsem v svetu dela, na primer pri žalostnem stanju mladinske brezposelnosti, zlorabljanja, priseljevanja ali rasizma itd.

4. V naši vzgojni ponudbi je treba razvijati *pedagogiko dela* kot pomembno prvino v celostni človečanski vzgoji, vendar je treba preseči preveč intelektualno in razločevalno pedagogiko. Veliko mladih je v nevarnosti ali pa so že doživeli neuspeh v šoli in/ali z osebnimi, družinskimi in družbenimi problemi. Zanje pozitivna delovna izkušnja, ki je načrtovana in uresničena z vzgojnimi merili, lahko pomeni odlično možnost, da se osebno postavijo pokonci; mlad človek lahko ponovno pridobi spoštovanje do samega sebe, odkrije lastne sposobnosti in postane motiviran za lastno oblikovanje.

³⁹ Gl. 23. VZ, št. 204.

To zahteva, da v vzgojni ponudbi damo širok prostor nekaterim delovnim izkušnjam, služenju v skupnosti, delu v »neprofitnih« organizacijah ... vendar je v njih treba oceniti predvsem osebno uresničenje in služenje za skupno dobro. Treba je tudi gojiti pravilne in pomenljive stike z osebami, ustanovami in okolji v svetu dela s pospeševanjem dialoga, soočenja in medsebojnega spoznavanja ter sodelovanja pri oblikovanju.

5. Ponuditi je treba *postopek evangelizacije, ki bo stvarno vključen v vzgojno in delovno dinamiko*. Vse naše delovanje v prid mladih ima za cilj evangelizacijo, vendar evangelizacijo, ki bo popolnoma povezana s svetom dela.

Tak načrt evangelizacije mora poskrbeti predvsem za naslednje vidike:

- ponuditi gojencem humanistično in evangeljsko vizijo družbene, ekonomske in delavske stvarnosti s poučevanjem v veri in moralnim oblikovanjem ter preučevanjem družbenega nauka Cerkve;
- predlagati duhovne izkušnje in izkušnje odpiranja Bogu tako v navadnem življenju kakor v pomenljivih trenutkih življenja s postopnim procesom uvajanja v molitev in v obhajanje slavja;
- ponuditi tudi izkušnje prostovoljnega in solidarnega služenja revnejšim, začeni pri tistih iz lastnega okolja;
- predlagati izrecne trenutke evangelizacije in vzgoje za vero po skupinah, ki se ujemajo z njihovo občutljivostjo in z njihovimi potrebami;
- povezati se s pastoralnimi pobudami Cerkve v svetu dela in olajšati mladim njihovo soudeležbo.

6. Pomenljivo znamenje za kakovost in učinkovitost prejete vzgoje je lahkota, s katero *dobijo delo in službo gojenci, ki so končali formacijo* in so kot taki sposobni na bolje spreminjati družbo, v katero so se vključili. To terja, da razvijamo tesno sodelovanje z industrijskim svetom in s podjetji, pospešujemo njihovo sodelovanje pri programih praktičnih vaj, ki jih nudijo gojencem in učiteljem v »tečajih« za posodabljanje, tako da iščemo posvete v procesu prenavljanja in modernizacije in skupaj s podjetji in industrijskimi organizacijami omogočamo programe za nenehno oblikovanje, predvsem za mlade, ki že delajo, misleč na pobude za spremljanje mladih pri prvih korakih njihovega vključevanja v svet dela.

Glede tega so lahko zelo pomembni bivši gojenci in jim lahko veliko

pomagajo: lahko jim služijo kot most med šolo in svetom dela, v katerega se vključujejo; lahko sodelujejo pri vzgojni nalogi šole s poklicnim delom in prostovoljnimi uslugami; mnogi nadalje lahko pomagajo mladim, ki končujejo šolanje, in jih spremljajo pri vključevanju v delo ter jim lajšajo pobude samozaposlovanja in ustvarjajo štipendije za delo.

V družbi obstajajo številne izkušnje na tem področju poklicne vzgoje: tehniške šole, ki so predstraža, ki ne nudijo mladim samo odličnega poklicnega izobraževanja, temveč tudi dajejo drugačne pobude v pomoč za primerno uvajanje v svet dela.

Prav zaradi pomembnosti, ki jo ima poklicno izobraževanje v našem poslanstvu za najrevnejšo mladino, in zaradi težav in izzivov, s katerimi se mora ubadati v družbi, ki se naglo razvija, se je treba nujno nasloniti na večje usklajanje med različnimi centri tako v inšpektoriji kot na narodni ali pokrajinski ravni in gojiti izmenjavo izkušenj, načrtov, virov in sredstev ter tesnejše sodelovanje med razvitejšimi in skromnejšimi centri, posebno pri oblikovanju učiteljev in profesorjev, pri izboljšavi programov in skupaj iskati pota in pobude, da lahko zagotovi vzdrževanje in nenehno prenavljanje centrov.

V zadnjih letih je dikasterij za mladinsko pastoralo odprl nekatere pobude v tem smislu, vendar ostaja še veliko dela.

3.5 Univerze: delo salezijanskih univerzitetnih ustanov in druge oblike navzočnosti v svetu univerz

Po odločitvi vrhovnega predstojnika je dikasterij za mladinsko pastoralo v tem šestletju privzel animacijo salezijanskih univerzitetnih ustanov (IUS). Cilj, ki si ga je zadal, je privzeti in uresničiti identiteto in programe, ki jih je odobril vrhovni predstojnik s svojim svetom za salezijansko navzočnost pri visokem izobraževanju (januar 2003) prek »Skupnega programa 2« (2003–2008), ki ga je sprejela skupščina IUS-a (julija 2003). Ta program ima pred seboj tri strateške cilje (»osi«):

1. *Osebnno oblikovanje*. To oblikovanje se razvija predvsem z virtualnimi tečaji na IUS: »Vajeniška doba in tehnologije vzgoje na univerzi, v salezijanskem slogu (CVI)«. Gre za program, ki je bil narejen sistematično

in strokovno, ki je v sorazmerno kratkem času dosegel pomenljivo število univerzitetnih profesorjev (ok. 3000); doživel je tudi močan padec samih IUS in v pozitivnem razvoju »Skupnega programa 2«; brez tega človeškega odskočišča bi s težavo uspel predloženi program.

Poseben razvoj CVI-ja je »Virtualni tečaj« za oblikovanje profesorjev salezijanskih šol v Ameriki, ki ga je opravilo precejšnje število IUS v sodelovanju z dikasterijem za mladinsko pastoralo in Komisijo za salezijansko šolo v Ameriki; hoče okrepiti identiteto in vzgojno usposobljenost profesorjev, ko med njimi ustvari kulturo sodelovanja in skupinsko delo, razvija nova sredstva za vzgojno delovanje v šolah po smernicah drugega srečanja salezijanskih šol v Ameriki (Cumbayá II). Pri prvem tečaju (2006–2007) sta bila udeležena 702 profesorja.

2. Druga os hoče zagotoviti temelje ustanov po navodilih »*opornih točk*« dokumentov o identiteti in načrtovanju politik. Obsega tri vidike ali stebre:

– »Karto za navigacijo«, to je vrsto inštrumentov in postopkov, ki naj zagotovi usmeritev in vodenje ustanov znotraj oporne točke identitete in programov;

– Človeške vire moči, vodenje osebja in vodstvenih kadrov ter vlogo salezijanske skupnosti.

– Ekonomski viri, fondi in proizvodnje sredstev, strokovno vodenje virov moči, programiranje vlaganj, združevanje moči itn.

Razvoj te druge osi je bila temeljna naloga IUS-a v teh letih. To je bila stroga pot, sistematična in dobro spremljana. Odgovor IUS-ov je bil dober, vendar ne enovrsten; na splošno je večina sodelovala požrtvovalno in po zahtevanih pogojih; vključena je bila pomenljiva skupina vodilnih, ki ji je predsedoval vrhovni predstojnik. Udeležba na seminarjih v Braziliji, São Paulu, Limi, El Salvadorju in na konferencah (Čile 2004, Guatemala 2006, Porto Alegre 2009) je bila zadovoljiva. Kljub temu končni rezultat (izdelava »karte za navigacijo«, čeprav hvale vredna zaradi količine, več kot 50 % IUS ga je predstavilo, in po kakovosti (to je bil prvi poizkus) kaže še na precejšnje težave, da bi na univerzah ustvarili pravi proces strateškega načrtovanja.

3. Tretja os je postavljena za pospeševanje *področnih odnosov med IUS-i*. Ta pobuda je zelo konkretna, da bi med IUS-i ustvarili pravo znanstveno skupnost za sodelovanje pri med seboj deljenih načrtih med različnimi univerzami, da bi prišli do izgradnje in do rednega funkcioniranja resnične in prave mreže salezijanskih univerz, kakovostno navzočih v znanstvenem svetu s prispevki, ki so bolj skladni z našo vzgojno in mladinsko karizmo. Trenutno obstaja virtualna skupina, namenjena oblikovanju osebja, skupina »IUS-Engineering«, skupina »IUS-Education«; v pripravi pa sta še skupini »IUS-pastoralno oblikovanje« in skupina »IUS-nove tehnologije«.

Z razvojem tega programa IUS ne rastejo samo količinsko (leta 2006 je bilo 61 univerzitetnih skupin na različnih ravneh: 19 v Ameriki, 25 v Indiji, 9 v Evropi, 5 v Vzhodni Aziji-Oceaniji in 1 v Afriki), temveč se predvsem utrjujejo glede kakovosti, zlasti v Ameriki in v Evropi. S tem načinom dela se spreminja način pojmovanja in ustanavljanja salezijanske navzočnosti na univerzi in se pospešujejo nove oblike navzočnosti in univerzitetnega vodenja z institucionalnim prizadevanjem za izdelavo »karte za navigacijo«.

Na vsaki IUS se ustvarjajo *človeške osnove*, ki si med seboj delijo poslanstvo, salezijansko gledanje in univerzitetne programe; te skupine postajajo sposobne, da postanejo animatorsko jedro akademske skupnosti in spodbujevalci ter voditelji prenove ustanove. Obuja se tudi večja *sinergija in sodelovanje* med IUS, ki premagujejo samozadostnost ter prebujajo v njih občestveno zavest in podobo povezanosti.

Julija 2007 se je zbrala peta skupščina IUS, na kateri so izdelali Skupni program III, ki je ponovil in poglobil do sedaj uresničene cilje in korake.

3.6 Pozornost do na rob družbe izrinjene mladine

Pozornost do ogrožene mladine je bila vedno značilnost salezijanske pastorale. Nove razmere v naših družbah nas izzivajo k novim odgovorom. Revščina raste vedno bolj vse do tragične razsežnosti, ki prizadeva veliko oseb in skupnosti, med njimi veliko mladih, tako da postaja strukturalni in globalni problem. Lahko govorimo o »novih revščinah« in torej o »novih oblikah izrinjenosti iz družbe«, med katerimi nas posebno pri-

zadenejo tiste, ki ogrožajo možnost za rast mladih, ker ustvarjajo razmere resnega nelagodja, za nekatere pa celo prestopništva.

Skrb vzbujajoč vidik je razvoj miselnosti ali oblike življenja (individualizem, porabništvo, absolutno iskanje učinkovitosti in dobička ...), ki poraja vedno večjo izrinjenost, izključenost, revščino in trpljenje, zlasti na najslabotnejših področjih, kot so mladi.

Zato so se v zadnjih petdesetih letih pomnožili načrti, pobude in ustanove, ki skušajo dati odgovor na te razmere in ponuditi mladim novo priložnost, da si pozitivno zgradijo svoje življenje in se odgovorno vključijo v družbo. Obstajajo »varne hiše«, da zbirajo in vzgajajo dečke in deklice, fante in dekleta v ogroženih razmerah (mladi brez družine, mladi z ulice, mladi kot žrtev spolnih zlorab ali prostitucije ...); načrti za pozornost, zaščito in vzgojo fantov in deklet in mladih delavcev pogostokrat že od malega, sprejem in zdravljenje mladih, ki so odvisni od mamil ali ki so ravno prišli iz zapora ... sprejem in izobrazba mladih priseljencev, ki so pogosto brez družin, in veliko drugih.

V inšpektorijah se je povečala občutljivost in prizadevanje za različne oblike revščine in mladinske nelagodnosti ne samo z zavodi, načrti in posebnimi posegi v prid ogrožene mladine, temveč predvsem z vključevanjem te naloge v inšpektorialni vzgojno-pastoralni načrt ter z vzbujanjem v vsaki skupnosti posebne pozornosti na dejavnike izrinjanja na rob in izključevanja. Ta pozornost in to prizadevanje se morata še bolj razvijati v posameznih skupnostih in ustanovah; več pozornosti je treba namenjati kulturi in miselnosti, ki vlada v njih; prizadevati si je treba, da bi pospeševali kulturo solidarnosti in aktivnega državljanstva; pomembno je tudi poglobljati delo v mreži in v sodelovanju med različnimi ustanovami na določenem območju, skrbeti za izobrazbo in vzgojno ter salezijansko pripravo vzgojiteljev pri tej posebni nalogi.

Dikasterij za mladinsko pastoralo je pospeševal in/ali spremljal razne pobude v tem smislu, na primer evropsko srečanje o priseljevanju (Barcelona 2003); pokrajinsko srečanje o vzgoji in usmerjanje mladih na delo (San Salvador 2004); sledilo je srečanje o delovni ponudbi pri salezijanski vzgoji za ogrožene mlade (Medellin); srečanje o poklicnem izobraževanju in usmerjanju na delo (Afrika in Madagaskar – Johannesburg 2004). Obstajajo tudi nekatera pokrajinska in državna usklajanja, ki pospešujejo delo v mreži in pozorno vključevanje in sodelovanje z družbenimi ustanovami, ki

delujejo na tem področju: usklajanje YAR («youth at risk – ogrožena mladina» v Indiji, SCS v Italiji, »Plataforma Social« (Španija) in druga.

Pri animaciji in usklajanju na tem sektorju imajo pomembno mesto *Uradi za načrtovanje in razvoj*, ki so bili ustanovljeni v raznih inšpektorijah. Ti uradi pomagajo strateško načrtovati posege za razvoj in iskati financiranje teh načrtov. Zelo pomembno je skupno delo med tem uradi in inšpektorialno delegacijo za mladinsko pastoralo, da zagotovi vključenje načrtov VPN.⁴⁰

3.7 Druge navzočnosti in lahkotne oblike služenja mladini

V zapleteni in pluralistični družbi smo priče nastajanja *novih krajev in oblik vzgoje mladine*, ki ponujajo vzorce in sloge življenja, ki očarajo mladinske množice; pomislimo samo na vzporedno šolo družbenih občil, na zbiranje mladih na glasbenih in športnih prireditvah, na turizem, na nove oblike družbenega in cerkvenega prizadevanja, na področje prostega časa, ki so postali novi kraji osebnega identificiranja.

Da bi podali odgovor na te nove razmere, so se v celotnem salezijanskem svetu razvile *nove stvarnosti in mladinska združenja, nove vzgojne oblike, usluge ali ustanove*, ki so bolj prilagodljive in lahkotne, sposobne dati odgovor in se prilagoditi spremenljivim potrebam in stiskam z večjo svobodo delovanja in spodbud. Te stvarnosti v večji meri uporabljajo možnosti za komunikacijo z naravnim mladinskim okoljem kot stalnost v kakem fizičnem okolju; dajejo prednost spontanim odnosom in svobodi pripadnosti, bolj osrednjemu mestu oseb kot struktur in načrtov; gojijo temeljno povezavo med različnimi stvarnostmi in delujejo v medsebojni interakciji z drugimi ustanovami in krajevnimi uslugami na določenem območju, skušajo pa ponuditi globalen odgovor na razmere. V njih je sorazmerno lažje vključiti same mlade v zavest, da je pot, ki jo morajo opraviti, v njihovih rokah.

Naj navedem nekatere od teh novih oblik navzočnosti med mladimi.

1. Salezijansko mladinsko gibanje

Ena bolj širokih in razumljivih oblik navzočnosti med mladimi je Salezijansko mladinsko gibanje (SMG). Gre za gibanje z vzgojnim značajem, ki je ponujeno vsem mladim, da postanejo subjekti in protagonisti za svo-

⁴⁰ Gl. Sklepe na srečanju Uradov za načrtovanje in razvoj, Rim, Vrhovna hiša, 2005.

jo človeško in krščansko rast, z misijskim poletom, odprto oddaljenim, z namenom, da bodo vplivali na domačem okolju in v civilni družbi, ter za vključevanje in prispevek krajevni Cerkvi.

Mladinske skupine in združenja, ki sicer ohranjajo svojo organizacijsko samostojnost, se priznavajo k salezijanski duhovnosti in vzgoji in izrecno ali vključno sestavljajo Salezijansko mladinsko gibanje.

Vodenje si med seboj delijo skupine salezijanske družine, zlasti SDB in HMP. Močan trenutek gibanja je bil 'Svetovni forum', ki so ga obhajali v Turinu in Rimu v svetem letu 2000: v krajih začetkov salezijanske karizme so si predstavniki raznih inšpektorij medsebojno podelili izkušnje o gibanju, o velikih izzivih, ki danes mučijo mladinski svet, o novih možnostih za odgovor in naloge, na koncu pa so vsem mladim predstavili o gibanju nekatere delovne smernice za naslednja leta. To končno sporočilo foruma je bil glavna oporna točka za animacijo, ki se je razvila v teh letih prek raznih pobud:

- letna poslanica vrhovnega predstojnika mladim iz SMG ob don Boskovem prazniku, ki naj bi postal predmet preučevanja in razmišljanja v skupinah;

- poglobljanje identitete gibanja (razne inšpektorije so izdelale Listino identitete SMG);

- rast glavne vloge (protagonizma) mladih z različnimi inšpektorialnimi ali medinšpektorialnimi usklajevanji gibanja (v zadnjem šestletju je bila ustanovljena evropska koordinacija SMG s široko udeležbo mladih samih kot sad Confronta 2004);

- številna inšpektorialna in/ali pokrajinska srečanja skupin SMG, kot Campobosco v Španiji in na Portugalskem, številna romanja mladinskih skupin v kraje, od koder izvira salezijanska karizma, evropska srečanja kot Confronto in *Eurizon*, srečanje skupin SMG v Argentini in Braziliji, Boscree za don Boskove skavte v Indiji itn.

- prizadevanje za sistematično in poglobljeno oblikovanje animatorjev in razvoj v nekaterih inšpektorijah za učni program (itinerarij) krščanskega oblikovanja za različne skupine; znotraj SMG nastajajo različna gibanja in društva SMG z jasnim evangelizacijskim programom;

- večja navzočnost SMG v krajevnih Cerkvah itn.

SMG je obetavna stvarnost, ki vključuje veliko število mladih in odrasčajočih, zahteva pa vedno večji, bolj sistematičen in bolj usklajen napor

za evangelizacijo in krščansko vzgojo po vrednotah salezijanske mladinske duhovnosti, za skrb oblikovanja in osebnega spremljanja animatorjev, za pospeševanje solidarnega zavzemanja za drugo mladino, predvsem najrevnejšo in ogroženo, za aktivno in odgovorno navzočnost v različnih mladinskih okoljih v Družbi in v Cerkvi.

V zadnjem šestletju so se pomnožile in poglobile ponudbe za *mladinska romanja v salezijanske kraje v Turin in na Colle Don Bosco* predvsem iz evropskih inšpektorij, duhovna srečanja (duhovne vaje v salezijanskih krajih za mlade in za odrasle ...), srečanja za salezijansko oblikovanje laičskih sodelavcev, oblikovalna izkušnja za mlade prednovince v nekaterih salezijanskih evropskih inšpektorijah itn. Inšpektorija ICP si posebej prizadeva, da bi s pomočjo evropskih inšpektorij obogatila in bolje uskladila salezijanske ekipe, ki animirajo načrt Colle in Valdocco. Celotna družba ji je za to zelo hvaležna.

S pomočjo in sodelovanjem Inštituta za duhovnost na UPS-u so začeli pot za razmišljanje in sodelovanje med odgovornimi po *Salezijanskih zavodih za duhovnost* v Evropi (maj 2004). Določili so temeljne prvine za ponudbo salezijanske mladinske duhovnosti v inšpektorialnem pastoralnem načrtu.

2. Prostovoljstvo

V teh letih se je po inšpektorijah in v SMG razvilo veliko skupin in združenj prostovoljstva, predvsem mladinskega. 24. VZ je priznal stvarnost prostovoljstva kot *nov slog odprtosti do drugih*, predvsem na področju revščine in izrinjenosti, izziv proti krivičnosti in vladajoči sebičnosti, pomembna rast poklicev in pomembna potrditev vzgojne poti, ki so ga opravili mladi skupaj s SDB.⁴¹

V naši družbi prostovoljstvo nenehno raste v številnih skupinah in organizacijah. V nekaterih pokrajinah se razvija v prvi vrsti krajevno ali deželno prostovoljstvo, tako misijonarsko kakor socialno in poklicno (Amerika). V drugih je zelo razvito mednarodno in misijonarsko prostovoljstvo (Evropa); druge pa sprejemajo prostovoljce (Afrika in Azija).

Salezijansko prostovoljstvo se navadno uresničuje kot ponudba mladim, ki so prehodili oblikovalno pot mladinske pastorale, in jim pomaga pri zorenju in poglobljanju izbire poklica prizadevnega krščanskega ži-

⁴¹ Gl. 24. VZ, št. 26.

vljenja; pogostokrat pa postane pomembna priložnost za stik in ponudbo evangelizacije za mlade, ki prihajajo od zunaj naših ustanov.

Dikasterija za mladinsko pastoralo in za misijone sta izdelala dokument *Prostovoljstvo v salezijanskih misijonih*. Obogatila sta ga s prispevki mednarodnega srečanja leta 2001 ter z izkušnjami inšpektorij in salezijanskih nevladnih organizacij. V tem dokumentu je predstavljena identiteta salezijanskega prostovoljstva, nekatere zahteve in temeljni pogoji za njegov razvoj ter za animacijo in pospeševanje salezijanskega prostovoljstva v inšpektorijah in družbi.

Leta 2007 je bil ta dokument predstavljen celotni družbi na sedmih pokrajinskih srečanjih, da bi ga spoznale in uporabile razne inšpektorije iz inšpektorialnega načrta za prostovoljstvo, ki naj bi bil vključen v inšpektorialni VPN.

4. NAČRTI ZA PRIHODNOST SALEZIJSKE MLADINSKE PASTORALE

Potem ko sem vam predstavil, kako se je razvijala in kako se danes deli mladinska pastoralna v družbi, skupaj s prisrčno zahvalo Bogu za številne dobrote, ki jih ustvarja med nami v blagor mladine, za privlačno don Boskovo moč in moč njegove karizme in samih mladih, bi vam rad predlagal in z vami poklepetal o nekaterih načrtih za prihodnost, od katerih so nekateri bili predloženi na 26. VZ-u kot prednostni cilji za prihodnja leta.

4.1 Nadaljnje prizadevanje za usvajanje in uresničevanje vzorca salezijanske mladinske pastore

Videli smo ogromne napore naše družbe v teh zadnjih petdesetih letih, da smo na novo razmislili in prenovili svoje vzgojno-pastoralno delo in tako z večjo zvestobo odgovorili na nove potrebe in pričakovanje mladih in na vrednote, ki so navdihnile don Boskov preventivni sistem. Danes se lahko opiramo na sistem meril, smernic, struktur, usmeritev dela, ki v današnje razmere vnašajo duha in vzorec delovanja, kakor ga je videl don Bosko v prvem oratoriju: preventivni sistem.

Ves ta napor novega razmisleka vzgojne prakse nujno vključuje odprtost novim shemam in novi praksi, novo miselnost in novo obliko organiziranja prvin, ki sestavljajo vzgojno dejanje, novo metodologijo in nov način postavljanja navzočnosti med mladimi ... To so stvari, ki terjajo razmišljanje, da bomo preverili vsakdanjo izkušnjo, pogum, da bi sprejeli nove načrte in nove postavitve, potrpežljivost, da bi dali čas počasnim spremembam oblik mišljenja in drž, medsebojne delitve, da se ti postopki spreminjanja ne bi uresničevali kar sami, ampak v skupini.

Danes ima družba delovni vzorec mladinske pastore, to je konkretno obliko postavljanja in organiziranja različnih prvin svoje vzgojne in pastoralne prakse, da zagotavljamo identiteto, njeno trdnost glede na cilje načrta in njeno organskost; vzorec, ki je zvest navdihovalnim načelom don Boskovega preventivnega sistema, ki pa hkrati daje ustreznejše odgovore na potrebe in razmere današnje mladine. Zato si moramo na vso

moč prizadevati, da bi do dna spoznali tak vzorec, sprejeli postavitev in ga predvsem uvedli v prakso v različnih razmerah in okoljih. V teh zadnjih letih smo opravili veliko delo v tej smeri, moramo pa delati še naprej in pomagati posameznim salezijancem in krajevnim skupnostim, da bodo primerjale svojo prakso z vzorcem, da bo bolj zvesta in pomenljiva.

Zlasti je pomembno sprejeti **enotno organsko gledanje** na pastoralo, ki je osredinjena na osebo mladega človeka in ne toliko na ustanove in usluge. Premagati je treba razdrobljenost, ki še vedno obstaja v vsakdajnji praksi. Okrepiti moramo tudi **skupnostno razsežnost pastoralnega delovanja**, ki se kaže predvsem v prizadevanju za izgradnjo salezijanske ustanove, kot vzgojno-pastoralno skupnost, v kateri so osebe v središču, prevladujejo medosebni odnosi, prvine občestva in sodelovanja pri vodstvenih in organizacijskih zadevah. Drug vidik, pri katerem so vztrajali zadnji vrhovni zbori, je **načrtovalna miselnost**, gledanje na pastoralno delo kot na pot, ki se razvija postopno po točnih in preverljivih ciljih in ne toliko kot vsota številnih posegov dejanj, ki so le malo povezana med seboj.

Zato moramo še povečati napor za pastoralno oblikovanje tako salezijancev kakor laičkih sodelavcev. Obstajajo sicer številne pobude na tem področju, vendar jih je treba sistematično urediti in jim zagotoviti stalnost, tako da bomo v vsaki vzgojno-pastoralni skupnosti sestavili jedro oseb, ki se v polnosti identificirajo z vrednotami in organizacijo salezijanske pastore, ki bodo sposobni spodbujati in voditi vse drugo.

4.2 Evangelizacijska pastoralna, jasno usmerjena v oznanjevanje Kristusa in na vzgojo mladih za vero

Vzgojno-pastoralno delovanje se pomnožuje povsod; potrebe mladih ter zahteve družbe in Cerkve so vedno številnejše in nujnejše. V prizadevanju, da bi nanje odgovorili, se postavljamo v nevarnost, da se razpršimo in pustimo v nemar srce našega poslanstva.

V številnih družbah in kulturah, v katerih opravljamo svoje vzgojno-pastoralno služenje, se razvija kultura, ki vero izriva na rob, zlasti še krščanstvo, z življenjskim slogom, ki daje prednost razvoju materialne in duhovne revščine in pomnožuje dejavnike družbenega izrivanja ... V tem

okolju pogosto postajajo nepomembne in nebistvene verske vrednote in motivacije vernih ljudi, ki so nekoč stale na vidnem mestu in so bile upoštevane pri vzgoji in človeškem napredku.

Te razmere so navedle mnoge salezijance in laiške sodelavce, da prenovijo svojo identiteto in se velikodušno in požrtvovalno posvečajo vzgojno-pastoralnemu prizadevanju; obstaja pa tudi nevarnost za »duhovno površnost, divji aktivizem, meščanski slog življenja, slabotno evangeljsko pričevanje in premajhna predanost poslanstvu. To doživljajo kot nelagodje, da bi javno pokazali svojo identiteto kot posvečenih in apostolsko boječnost.«⁴²

Vse to terja, da znova dosežemo korenine in pogonsko moč naše pastoralne prakse, misijonsko navdušenje gesla *Da mihi animas*, ki edino more zagotoviti njeno pomenljivost in učinkovitost ter osrediniti svojo najrazličnejšo vzgojno-pastoralno dejavnost pri evangelizaciji in vzgoji za vero, kjer vse najde svojo enotnost in svoj smisel.⁴³

V luči delovnih smernic, ki jih je predložil 26. VZ o evangelizaciji, imamo tu nekaj **prioritet**, ki bodo morale biti značilnost mladinske pastore v prihodnjih letih:

1. *Bolj misijonarska pastorala*, ki »naj mladim veselo in pogumno ponudi, da bi živeli človeško življenje, kakor ga je živel Kristus«.⁴⁴ Danes ne zadošča, če mlade postavimo v pozitivno okolje z raznovrstnimi dejavnostmi in ponudbami, niti jim zgolj ponuditi katehetično oblikovanje in ne navaditi jih na versko prakso (molitev, zakramenti); potrebna je jasna in izrecna ponudba oznanila Jezusa Kristusa, ki naj v mladih vzbudi voljo, da bi ga spoznali in šli za njim; potrebno jih je poučiti in jih uvesti v krščansko molitev, v branje in premišljevanje Božje besede; potrebno je tudi v njih vzbuditi željo, da bi si prizadevali za sistematično pot poglobljanja vere, in jim pomagati, da bodo postavili svoje življenje na evangeljske vrednote.

2. Evangelizacija, ki naj bi bila *popolnoma vključena v vzgojno področje*. Salezijanska mladinska pastorala živi in se razvija na vzgojnem področju, skuša v mladih pospeševati ne le krščansko življenje, temveč

⁴² 26. VZ, Nujnost evangelizacije, št. 27.

⁴³ Gl. sklepni govor vrh. predstojnika na 26. VZ; prvi ključ za branje zborovskega dokumenta: Ogreti srce sobratov.

⁴⁴ 26. VZ, Nujnost evangelizacije. Delovna smernica 5, št. 36.

tudi kulturo, ki jo navdihuje vera in evangeljske vrednote, ki je alternativa kulturi okolja, ki jo označuje sekularizem, relativizem, subjektivizem, porabništvo ...

Pozornost na kulturne vsebine, ki se ponujajo v vsakdanjem razvoju kake ustanove, ne uživa upoštevanja, ki bi ga potrebovala, da ji zagotovi trdno povezavo med prenesenimi vsebinami in uporabljenimi metodologijami z vrednotami krščanskega življenja (srečanje kulture in vere) in da ji zagotovi krščansko življenje, ki bo sposobno evangeljsko zaznamovati privatno, poklicno in družbeno življenje oseb.

Danes je torej nujno v vsakem okolju poskrbeti za učinkovitejšo povezavo med evangelizacijo in vzgojo po metodi preventivnega sistema:⁴⁵

– evangelizacijo, ki se bo zmogla prilagoditi razvojnim razmeram mladega človeka, ki naj poskrbi za razvoj temeljnih človeških drž, ki omogočajo osebno odprtost za Boga in srečanje z Jezusom, ki bo pozorna na vrednote in vidike življenja, ki ga živijo mladi, da bi jih spremenili v luči evangelija;

– vzgoja, ki bo zmogla oblikovati miselnost, navdihovati gledanje na življenje, ki bo odprto za versko razsežnost, ki bo pripomogla k zorenju načinom življenja, ki jih navdihuje evangelij, razvijati temeljno versko razsežnost za pozitivno odprtost do vere; vzgoja, ki bo skrbela za oblikovanje vesti in vzgajala mlade za družbeno prizadevanje po navdihu cerkvenega družbenega nauka.

4.3. Poglobljanje in krepitev poklicne razsežnosti pri vsaki pastoralni ponudbi

Animacija in poklicno usmerjanje sta bistveni prvini mladinske pastore, ki naj pomagata mlademu človeku do odgovornih izbir za življenje v luči vere. »Bolj kot kdaj čutimo izziv, da bi v vseh okoljih ustvarili kulturo poklicev in bi mladi odkrili življenje kot klic in da bi vsa salezijanska pastorela postala poklicna.«⁴⁶ Toda najboljša mladinska pastorela ne rodi apostolskih in posvečenih poklicev brez posebne pozornosti na izrecno poklicno oznanjevanje, odločno osebno ponudbo in na stalno duhovno spremljanje.

⁴⁵ 26. VZ, Nujnost evangelizacije. Gl. delovna smernica 6, št. 41.

⁴⁶ 26. VZ, Nujnost sklicanja, št. 60.

Pomanjkanje poklicev je spodbudilo skupnosti in sobrate, da razmišljajo o načinu vzbujanja poklicev, toda ta je še zamišljena in uresničevana kot dopolnilno prizadevanje k rednemu vzgojnemu in pastoralnemu delu, ki ga opravljajo nekateri odgovorni ali posebno občutljivi sobratje. To pa siromaši dva procesa: mladinsko pastoralo, ki ji ne uspeva usmerjati mladih proti poklicnemu gledanju na lastno življenje, ki naj bi jih vodila proti evangelijskim izbiram darovanja in služenja, ter poklicno animiranje, ki preveč temelji na navdušenju, premalo pa na odnosu globoke vere in osebnem odnosu do Jezusa Kristusa.

Zato je treba spremeniti miselnost in prenoviti določene prakse, zlasti v teh treh vidikih:

1. V vsakem našem okolju pospeševati kulturo poklicev z odločno evangelijsko mladinsko pastoralo, ki vzbuja v mladih prizadevanje, da spoznajo svoje življenje kot Božji dar in nanj odgovorijo z velikodušnim prizadevanjem za služenje drugim, zlasti najpotrebnejšim.⁴⁷

2. Pri vsakem učnem načrtu vzgoje za vero zagotoviti posebno pozornost, da bi mladi pospeševali apostolsko prizadevanje, ki je ukoreninjeno v odnosu osebnega prijateljstva z Jezusom Kristusom, ki ga uresničimo v občestvu in v sodelovanju znotraj močne izkušnje skupnosti, ki dozori ob sistematičnem prizadevanju za osebno formacijo.⁴⁸

3. Pogumno in veselo pričevati za lepoto lastnega salezijanskega poklica, ki je popolnoma predan Bogu v mladinskem poslanstvu, tako da iz tega napravimo izrecno ponudbo, prizadevamo pa si spremljati mlade z znamenji salezijanskega redovnega poklica pri njihovem razločevanju in poklicnem oblikovanju.⁴⁹

⁴⁷ 26. VZ, Nujnost sklicanja. Delovna smernica 9, gl. št. 65–67.

⁴⁸ 26. VZ, Nujnost sklicanja. Delovna smernica 8, gl. št. 61–64. Delovna smernica 10, gl. št. 69–73.

⁴⁹ 26. VZ, Evangelijsko uboštvo. Gl. št. 82. Nova obzorja. Gl. št. 101.

4.4 Posebna pozornost do revne in ogrožene mladine kot značilnost vsake salezijanske navzočnosti in ustanove

Z veseljem priznavam, da se je povečala občutljivost in skrb, razmišljanje in prizadevanje za svet mladinske izrinjenosti in nelagodja. Ta stvarnost ni več samo posebno področje, ki ga imamo za kakšno posebno ustanovo ali ki zanj skrbi samo kak posebno navdušen sobrat. Pozornost do zadnjih, najrevnejših in najbolj ogroženih postaja »ustanovna občutljivost«, ki postopoma vključuje mnoge ustanove v inšpektoriji.

Obstaja pa določen odpor, da bi prekvalificirali miselnost in vzgojno metodologijo, da bi vsaka naša navzočnost res služila najpotrebnejšim mladim.⁵⁰ Zvesti navodilom 26. VZ moramo nadaljevati to pot, izbrati vse svoje moči, da razvijemo nekatere postopke, ki vključujejo celoto naše mladinske pastore.

1. Pozornost do ogroženih mladih kot *značilnost in prizadevanje vsake salezijanske navzočnosti in vsakega vzgojnega načrta*. Ni dovolj, da imamo v inšpektoriji kake ustanove ali usluge, ki se izrecno posvečajo najrevnejši mladini; potrebno je, da odprtost in pozornost na revščino, izključevanje in izrinjenost sprejema vsaka navzočnost, tako da postane značilnost njene pomenljivosti. Pomembno je, da vsaka vzgojna skupnost opredeli prvine okolja, dinamičnost in metodologijo ustanove ali določena merila za bolj ali manj izrecno vrednotenje, ki dejansko povzročajo delitev in izključenost, in jih skuša spremeniti; da med aktivnostmi spodbuja navzočnost, soudeležbo in protagonizem najbolj potrebnih mladih ter ogroženih v skupinah ter odgovornostih ...; da s posebno pazljivostjo določi prvine salezijanske pedagogike, ki so najbolj ustrezne za te fante, in jih skuša uresničiti.

2. Imeti za cilj *spremembo miselnosti in kulturne težnje* ne samo zato, da bi odgovorili na neposredna pričakovanja s pospeševanjem kulture solidarnosti po merilih »dati več tistim, ki so manj prejeli«. Revščina in izrinjenost v naših družbah nista samo ekonomski ali družbeni pojav, ampak predvsem kulturni pojav; obstaja individualističen, tekmovalen, uživaški in porabniški način pojmovanja življenja, ki povzroča izrinjenost najslabotnejših; ne

⁵⁰ 26. VZ, Evangeljsko uboštvo. Gl. št. 82. Nova obzorja. Gl. št. 101.

moremo se torej zadovoljiti samo s tem, da bi pomagali najbolj ubogim premagati izrinjenost, ampak mora naš poseg imeti za cilj spremembo njihove miselnosti in miselnosti celotne družbe. V tem smislu mora biti vsaka vzgojno-pastoralna skupnost zelo pozorna na vrednote in na sloge življenja, ki jih pospešuje s svojo vsakdanjo vzgojno dejavnostjo.

3. Razvijati s posebno pozornostjo *versko razsežnost osebe, ki jo imamo za temeljni dejavnik počlovečenja in preprečevanja*. Z antropološkega vidika don Boskovega preventivnega sistema je verska razsežnost temeljna prvina osebe in družbe, zato je ta njen razvoj vse do oznanjevanja Jezusa Kristusa nepogrešljiva zahteva salezijanske vzgojne ponudbe. Prepričani smo, da v tem osebnem odnosu z Bogom po skrivnostnih poteh Svetega Duha, ki deluje v srcu vsake osebe, še zlasti najrevnejših in najpotrebnejših, obstajajo nepričakovane energije za izgradnjo osebnosti in za njen celosten razvoj.⁵¹ Menim pa, da je to pomembna prvina, da damo upanje mladim, ki trpijo na poseben način zaradi dramatičnih posledic revščine in izrinjenosti na rob družbe.

Zato mora vsaka vzgojna skupnost za te fante v svojem vzgojno-pastoralnem načrtu predlagati izkušnje in postopke, ki naj v njih obudijo versko razsežnost življenja in jim pomagajo odkriti Jezusa kot odrešenika.⁵² Ta ponudba evangelizacije se mora v polnosti vključiti v preprečevalni vzgojni proces za ponovno pridobivanje in se mora razčleniti v preproste postopke, ki ustrezajo vsakdanjemu življenju po načinu drobnih semen.

Pričevanje vzgojiteljev in vzgojne skupnosti, veselo, sprejemljivo in družinsko okolje, obramba in pospeševanje osebnega dostojanstva postajajo prvo oznanilo in prvo uresničenje Kristusovega odrešenja in ponudba osvoboditve in polnosti življenja.

To prvo iskro je potem treba gojiti in razvijati, potrpežljivo in vztrajno, razvijati vedno pozitivno stran, ki je v mladem človeku, zavedanje lastnega dostojanstva, njegovo voljo, da se spet postavi pokonci. Celotna skupnost mu nudi preprosto versko izkušnjo, vendar kakovostno, kot so trenutki molitve in obhajanja obredov, ki mu pomagajo, da se odpre navzočnosti in osebnim odnosom z Bogom. Iz teh izkušenj bo krščanska skupnost lahko spoštljivo, pa vendar veselo oznanjala osebo Jezusa Kristusa.

⁵¹ Gl. J. E. VECCHI, Zasmili so se mu: GVS 359, t. 33.

⁵² 26. VZ, Nova obzorja. Delovna smernica 15. Gl. št. 105–107.

4.5 Na novo opredeliti naše navzočnosti, da bodo bolj pomenljive, to je »nove navzočnosti«

Globoka prenovitev mladinske pastorale, da bi bolje odgovarjali na potrebe in zahteve mladih, terja kot nujen pogoj, da v globino pregledamo cilje, organizacijo in vodenje naših ustanov. Zato smo že nekaj let v družbi povabljeni, da preuredimo navzočnosti, jih preoblikujemo in napravimo bolj pomenljive in se odpremo novim obzorjem, da tako prenovimo stare in pospešujemo nove.⁵³

Da bi prenovili ustanove, ki jih že imamo, šole, poklicne izobraževalne centre, župnije, oratorije in mladinske centre, univerze itn., moramo osrediniti nalogo salezijanske skupnosti ne toliko na vodenje in organizacijo ustanove kot na spremljanje in oblikovanje vzgojiteljev in mladih ter zagotovitev neposredne navzočnosti med njimi v animaciji postopne vzgojne poti in evangelizacije vse do predlaganja zavzetega krščanskega življenja ter v vključevanju v širno gibanje oseb pri odprtem in medsebojno deljenim salezijanskim vzgojno-pastoralnem načrtu. Gre za to, da gojimo prednostno in odločno pozornost do ogroženih mladih, pogumno in ustvarjalno sprejemamo potrebne odločitve; gre tudi za pospeševanje pobud in načrtov, ki naj vključujejo čim večje število oseb in ustanov v službo vzgoje in evangelizacije mladih, vendar tako, da delamo v mreži in v občestvu z družbo in Cerkvijo.

Ni dovolj prenoviti že obstoječe navzočnosti. Pogosto je potrebno prizadevanje, da ustvarimo nove vrste navzočnosti z močnimi ponudbami evangelizacije in vzgoje za vero, salezijanskega oblikovanja sodelavcev z ekipami, ki vodijo salezijanske hiše za duhovnost, centre za katehezo, centre za oblikovanje laičkih sodelavcev; navzočnosti za animacijo in izrecno poklicno ponudbo, animacije in vodenja združenj in mladinskih gibanj za evangelizacijo in za prizadevanje ter za prostovoljstvo itn.

Da bi olajšali to nalogo in napravili salezijansko navzočnost na določenem območju bolj pomenljivo in učinkovito, da bi bolje usklajali različne vrste salezijanske navzočnosti v njem, pospeševali novo postavitev in opredelitev ustanov, je 25. VZ zahteval od vsake inšpektorije, da izdela organski načrt inšpektorije (ONI), ki bi nudil merila, razmere in konkretne

⁵³ Gl. npr. 26. VZ, Nova obzorja, št. 100; Sklepne besede vrhovnega predstojnika na srečanju evropskih inšpektorjev 5. dec. 2004. GVS 388, 5.

nujne zahteve za doseg tega cilja⁵⁴. Pot smo zastavili, treba pa jo je nadaljevati z nenehnim preverjanjem in prenavljanjem ONI-ja.

4.6 Pastoralna animacija, vedno bolj povezana in usklajena med različnimi dikasteriji, posebno med dikasteriji za salezijansko poslanstvo: mladinska pastoralna, družbeno obveščanje in misijoni

Animacija mladinske pastore je postala vedno bolj zapletena: področja ali okolja so se pomnožila z novimi vidiki za organizacijo in usklajanje. Nekateri od teh vidikov so tesno povezani z drugimi, ki jih konstitucije nalagajo drugim dikasterijem, npr. stvarnost prostovoljstva z njegovimi različnimi vrstami ima specifičen in kompleten odnos z misijoni (kadar gre za misijonarsko prostovoljstvo); župnija, ki je zaupana salezijancem na misijonskem ozemlju, sprejema tudi dinamiko, ki je lastna misijonskim postajam in jih spremlja dikasterij za misijone; dikasterij za družbeno obveščanje poleg animiranja posebnih vidikov sredstev družbenega obveščanja in podjetij pospešuje oblikovanje vzgojiteljev, da bodo ustvarjalci bogatih okolij v odnosih in v komunikaciji; ta vidik je tesno povezan z mladinsko pastoralo, ki spodbuja vzgojno-pastoralno skupnost, ki je temeljni subjekt vzgoje in evangelizacije; pastoralna formacija SDB in laikov se mora zagotoviti v medsebojni povezavi in tesnem sodelovanju med dikasterijem za formacijo in dikasterijem za mladinsko pastoralo ... Tako tudi druga področja, ki postajajo vedno bolj medsebojno odvisna in ki se tičejo različnih dikasterijev, tako da njihove animacije ne uresničujejo samo en dikasterij ločeno od drugih.

Ob pogledu na to stvarnost je 26. VZ od vrhovnega predstojnika in njegovega sveta zahteval, da se v prihodnjem šestletju pospešuje bolj organsko sodelovanje med tremi dikasteriji našega poslanstva (mladinska pastoralna, družbeno obveščanje in misijoni), tako da se, ohranjajoč organsko enotnost mladinske pastore, bogatijo ta medsebojno deljena področja s prispevki treh dikasterijev, ki neposredno animirajo dopolnilne vidike enega samega salezijanskega poslanstva: vzgojo in evangelizacijo mladih, zlasti najrevnejših, in ljudskih slojev, v kulturi, ki jo globoko oblikujejo družbena občila, ki

⁵⁴ Prim. 25. VZ, št. 82-84. Prim tudi 26 VZ, Nova obzorja, št. 113.

so vedno bolj sekularizirana, zahteva jasno misijonsko delovanje, pri katerem naj dajejo prednost prvemu oznanilu evangelija.

To navodilo 26. VZ se ne skrči samo na organizacijsko ponudbo, ampak vpleta širše, celotnejše gledanje in povezano z nekaterimi osrednjimi vidiki salezijanskega poslanstva, ki je prepuščeno tem dikasterijem. Mladinska pastorala mora biti vedno bolj misijonska, to je, mora prevzemati značilnosti in silnice misijonskega delovanja, tako da s posebno pozornostjo skrbi za vzbujanje verske razsežnosti pri mladih, ki živijo potopljeni v sekularizirana okolja, dajati prednost prvemu oznanilu Jezusa Kristusa in gojiti dialog z drugimi religijami ... Mladinska pastorala mora tudi vedno bolj prevzemati novo kulturo družbenega obveščanja, ki oblikuje slog življenja in delovanja, skupek vrednot, ki označujejo okolja, zlasti mladinska, v katerih mladinska pastorala opravlja svojo vzgojno in evangelizacijsko nalogo.

Salezijanec mora torej kot vzgojitelj in pastir današnje mladine prevzeti veliko vidikov misijonarja in oznanjevalca; vzgojno-pastoralna skupnost mora postati pospeševalni center sporočanja močne človeške in krščanske kakovosti; salezijanska vzgojno-pastoralna ponudba mora zagotavljati navzočnost in razvoj misijonske razsežnosti ter dinamiko in vrednote sveta komunikacije. Salezijanska mladinska pastorala, družbeno obveščanje in misijonska animacija so vidiki, ki organsko povezujejo v celoto celostno uresničevanje misijonskega poslanstva.

SKLEP

Dragi sobratje! Hotel sem vam izročiti to pismo na četrto velikonočno nedeljo, ki jo Cerkev posveča Kristusu Dobremu pastirju, prav zato, da bi se od njega naučila, kakor se je znal naučiti naš dragi oče don Bosko, ki se je čutil poklicanega v poklic in poslanstvo, da bi bil dobri pastir mladih.

Naj Marija, njegova mati in učiteljica, pokaže nam, kakor je pokazala tudi njemu, področje delovanja, poslanstvo, ki naj ga uresniči, in metodo, da jo uresniči.

Z iskrenimi pozdravi v don Bosku vdani

Pascual Chávez V.

vrhovni predstojnik